017

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 5(997). Londonas, 1968 — Lietuvos Laisvės Kovos — metų sausio mėn. 30 d. XXII metai

PO SOVIETINIU KEVALU

DVEJOPAS GLOSTYMAS

Mūsų čia, svetur gyvenančių, nėra daug, ir visos galimybės mums yra siauros. Dėl to nė nesistebime, kad, rodos, dar „Tėvynės balse" bent porą kartų buvo stengiamasi pasijuokti iš vieno svetur leidžiamo lietuviško laikraščio, kuris, žodžius perkeldamas iš vienos eilutės į kitą, beveik nesinaudoja brūkšneliais. Taip neįprasta, tai tiesa, bet mes gi neturime jokių valstybinių spaustuvių. Mes čia taip šokame, kaip kas galime, kaip leidžia sąlygos.

Taip pat perdaug nesistebime, kai mūsų laikraščiuose kartais net ir piktai užsipuolami kai kurie sovietiniai pareigūnai ar veikėjai Lietuvoje. Jie juk ne kartą yra verti pikto žodžio, ir tokį mūsų adresu pasako, nors tas pats amžiną atilsį „Tėvynės balsas" paskutiniaisiais metais yra kartojęs: žiūrėkit, kokius nekultūringus žodžius prieš mus naudoja tie emigrantai!

Turėdami prieš akis tokias pamokas, mes pamažu pradedame pratintis lankstytis. Jei jums ten nepatinka, kai žodžių perkėlimuose nėra brūkšnelių, tai mes stengsimės juos dažniau dėlioti. Jei jums nepatinka nekultūringi pikti žodžiai, tai mes pasiieškosime švelnių, glostomųjų. Ko gera, pasistengsime prie progos dar ir ranką pabučiuoti. Mes juk maži, jūs dideli, tai gal dar už tuos glostomuosius žodžius kartais susilauksime kokios nors smulkios malonės. Ką žinai, gal ir susilauksime.

Su draugais ir visokiais bičiuliais tokia politika turėtų būti pati idealiausia — petys petin, ranka rankon, nes tik šitaip nuverčiami kalnai.

Tur būt, šitokio bičiulystės jausmo vedamas, anąkart Myk. Varekonis per „Europos Lietuvį" paglostė emigrantologą Kultūrinių ryšių su užsienio lietuviais draugijos vicepirmininką Vyt. Kazakevičių. Geras vyras, tik nepajėgia dar mūsų kaip reikiant suprasti! O paglostytas gal ir supras.

Tačiau net ir abejingiausią skaitytoją, tur būt, nustebintų, jei jis paskaitytų ne tik „Europos Lietuvį", bet ir Lietuvoje leidžiamojo „Pergalės" žurnalo 1967 m. Nr. 12, nes jame irgi yra tasai V. Kazakevičiaus skyrelis apie užsienio lietuvius, kurį mini M. Varekonis. Ten, be kita ko, yra straipsnelis, skirtas atsiskaityti su „reakcine užsienio lietuvių spauda". Atsiskaitydamas, svarbiausia, su „Naujienose" rašančiu J. Cicėnu ir su vienu „Lietuvių Dienų" autorium, jis pasinaudoja tikrais žodyno „perliukais". Užsienio lietuvių spauda jam „reakcinė", jos šūkavimai, girdi, tebuvę „demagogija", J. Cicėnas—„persivertėlis", „persistengiantis juodašimtis", „ragangaudis", o B. Brazdžionio redaguojamas žurnalas — „archireakcinis".

Štai jums graži glostymo pamoka. Pasirodo, glostymai šiuo atveju negalioja.

Ką gi, pavyzdžiui, tas „juodašimtis", „ragangaudis" J. Cicėnas padarė?

Rodos, nieko ypatinga. Naudodamasis progom, jis iškėlė tai, kad kai kurie svetur gyvenantieji rašytojai pradeda su savo darbais veržtis į sovietinę spaudą. Ne, to reiškinio jis nelaiko teigiamu. Kas dar tebenori, kad mūsų bendruomenė svetur išliktų nesuskaldyta, tai turi žiūrėti, kad mes prisilaikytume šiokios tokios drausmės. Antraip pražūsime. Tai ko gi V. Kazakevičius dabar dėl to taip karščiuojasi ir ieško rinktinių žodžių su Cicėnu susitvarkyti?

V. Kazakevičius, teisybė, atsiskaitymą pradeda labiau iš tolo. Jis pradeda tvirtinimu, kad demagogija esąs mūsų jau nebe kartą keliamasis klausimas, jog Lietuvoje palaipsniui pradedamos leisti knygos tų svetur gyvenusių lietuvių rašytojų, kurie yra mirę — Krėvės, Tysliavos, Baltrušaičio, Savickio. Gal „Pergalės" skaitytojai Lietuvoje tuo ir patikės, bet, deja, ir jiems dar nėra pakankamai apčiuopiamų duomenų tokiam tikėjimui paremti. Mes, svetur gyvenantieji, neturime pagrindo patikėti. „Pergalė" kadaise išsispausdino su žiauriu įvadu Ant. Gustaičio eilėraščių, paskui V. Šlaito eilėraščių ir K. Almeno novelę. Tuos faktus užsienių lietuvių spauda atžymėjo. Ką spausdinosi a.a. „Tėvynės balsas", to nematė Lietuvos skaitytojas. Dabar, tiesa, šį tą išsispausdina „Gimtasis kraštas", ir tai turėtų pasiekti skaitytojus Lietuvoje. Kas dar? V. Kazakevičius pasinaudojo būrio svetur gyvenančių rašytojų darbais savo antologijai, bet tai yra jau vienas naujausių faktų, kuris rodo nukrypimą nuo mirusiųjų į gyvuosius. Tai tokia yra padėtis.

Čia reikėtų dar pridurti vieną nesusipratimą ar gal į demagogiją įskaitytiną dalyką. Man rodos, kad nei J. Cicėnas, nei niekas kitas nerūgoja, kai Lietuvoje šen ar ten perspausdinami jau mirusiųjų ar svetur gyvenančių gyvų autorių darbai. Visas reikalas piktumą ima kelti, kai autoriai patys pradeda klūpčioti, prašydami malonės. Tarytum negalėtų palaukti, kol mirs! Kita vertus, kas gi, pavyzdžiui, atsitiktų, jeigu mes pradėtumėm vilioti Lietuvos sovietinius rašytojus, kad jie mums atsiųstų išleisti savo darbų? Greičiausia, tokie rašytojai būtų pakviečiami saugumo organų pasiaiškinti vien dėl to, kad kažkas drįsta juos taip akiplėšiškai vilioti.

OKUPACINIS BIUDŽETAS

Biudžetas yra finansinis valstybės įstatymas. Jis priimamas ta pačia tvarka, kaip ir kiti įstatymai. Tačiau labai klystų tas, kas manytų, kad ir okupuotoji Lietuva savo biudžetą pati sudaro ir priima. Lietuva šiandien neturi savo parlamento arba seimo. Aukščiausiasis Sovietas Vilniuje nėra jokia gyventojų laisvai rinkta tautos atstovybė, bet valdančios partijos pasirinktų asmenų grupė parlamentui vaidinti. Tačiau ir vilniškiam Aukščiausiam Sovietui Maskva nėra patikėjusi tokio svarbaus vaidmens, kaip biudžeto priėmimas. Okupuotos Lietuvos biudžetas sudaromas Maskvoje ir atsiunčiamas į Vilnių paskelbti ir vykdyti. Ir Maskvoje jį paruošia ne Aukščiausiasis Sovietas ir ne Ministrų Taryba, o komunistų partijos centro komitetas, kuris diktuoja visus įstatymus visoms šalies respublikoms.

Sov. Sąjungos komunistų partijos centro komiteto plenumas svarstė visasąjunginį 1968 metų biudžetą. Jis nustatė ir okupuotos Lietuvos biudžetą. Paskui Kremliuje, Aukščiausio Sovieto sesijoj, finansų ministras supažindino su partijos centro komiteto plenumo jau priimtu biudžetu ir siūlė jį patvirtinti. Matyt, norint išvengti įspūdžio, kad Aukščiausias Sovietas mechanišku rankų pakėlimu vienu balsu tvirtina partijos pakištus nutarimus, Tautybių Sovieto plano ir biudžeto komisijos pirmininkas Jasnovas Tautybių Soviete ir Sąjungos Sovieto atitinkamos komisijos pirmininkas Rozenka Sąjungos Soviete pasiūlė padidinti visasąjunginį biudžetą 112 milijonų rublių. Debatų metu nė vienas kalbėtojų nedrįso siūlyti ką nors pakeisti. Visi gyrė išmintingą partijos vadovavimą, džiaugėsi didėjančia gamyba, žadėjo vykdyti prisiimtus įsipareigojimus bei planus. Į bendrą chorą darniai įsijungė ir okupuotos Lietuvos deputatai — min. pirmininkas iš Kremliaus malonės Maniušis ir Biržų rajono „Švyturio" kolchozo pirmininkė Zurbienė. Jų kalbos skyrėsi nuo praeitų metų lietuvių deputatų kalbų, kaip dangus nuo žemės. Pernai LTSR Mokslų Akademijos prezidentas Matulis ir min. pirmininko pirmasis pavaduotojas Kairys ne tik lankstėsi prieš Kremliaus viešpačius, bet ir Aukščiausio Sovieto tribūną Kremliuje panaudojo išreikšti protestui prieš Maskvos vykdomą Lietuvos diskriminavimą. Tačiau jų prašymai buvo tyruose šaukiančiojo balsas. Tačiau jai, matyt, nepatiko klausytis priekaištavimų, todėl praėjusį kartą nei Matuliui, nei Kairiui kalbėti Aukščiausiame Soviete nebesuteikė progos. Vietoje jų pasikvietė Maniušį su Zurbiene, kurių kalbos tonas buvo žymiai vergiškesnis. Zurbienė susilaukė net plojimų, kai pasakė, kad „rinkėjai pavedė man nuoširdžiai padėkoti partijos centro komitetui ir tarybinei vyriausybei už didelį rūpinimąsi jų gerove".

Mes gi norėtume paploti Zurbienei už kitą pareiškimą. Pažodžiui ji pasakė: „Lietuvos TSR 1968 metų valstybinis biudžetas padidės 9,4 procento". Tuo sakiniu ji patvirtino pradžioje mūsų išreikštą teigimą, kad okupuotos Lietuvos biudžetą priima ne maskviškis ir ne vilniškis Aukščiausias Sovietas, bet Sovietų Sąjungos komunistų partijos centro komitetas. 1968 metų sąjunginis biudžetas buvo Aukščiausios Tarybos patvirtintas ir paskelbtas spalio 12 d. Vilniškė Aukščiausioji Taryba okupuotos Lietuvos biudžetą patvirtino ir paskelbė spalio 27 d. O Zurbienė Sąjungos Soviete kalbėjo spalio 11 d. Tai kaip ji tada galėjo žinoti, kiek procentų padidės Lietuvos 1968 metų biudžetas? Atsakymas paprastas. Partijos centro komitetas ūkio planą ir visasąjunginį biudžetą, į kurį įeina ir Lietuvos planas ir biudžetas, priėmė rugsėjo 26 d., ir niekas jų iš esmės pakeisti nebegalėjo. Tai ir yra visa okupacinio biudžeto paslaptis, kurią, tur būt, visi žino, tik niekas viešai nekalba.

Okupuotai Lietuvai skiriami biudžetai jau tretai metai peršoka milijardą rublių. Ateinantiems metams numatyta 1.047.551.000 rublių pajamų ir išlaidų. Praeitų metų biudžetas įvykdytas pajamoms prašokant išlaidas 13.731.000 rublių. Kas su ta suma atsitiko? Ji liko Kremliaus kasoje. Ateinančių metų pajamos turėjo prašokti išlaidas tik 1.102.000 rb. Vilniškė administracija, matyt, laiku apsižiūrėjo. K. Meškausko vadovaujama plano ir biudžeto komisija pasiūlė vilniškiam Sovietui nutarti, ir šis nutarė paskirstyti tą sumą miestams tvarkyti ir sveikatos apsaugos įstaigoms finansuoti. Tačiau tas nutarimas lietė tik 0,1% 1968 m. biudžeto. Tokia menka vilniškio sovieto galia!

Nėra galimybės palyginti nepriklausomybės laikų biudžetus su okupaciniais. Jų sugretinti neleidžia skirtingos abiejų Lietuvų ūkinės ir finansinės sistemos, skirtingi biudžetų sudarymo principai, skirtinga valiuta. Dabar visos įmonės priklauso valstybei ir veikia biudžeto nustatytose ribose. Tai labai išpučia biudžetą. Iš kitos pusės okupuotos Lietuvos biudžete neužtinkame išlaidų gynybai, kurios sudaro žymią dalį kiekvieno laisvo krašto išlaidų. Bet tai dar nereiškia, jog Lietuvai netenka nešti atitinkamos dalies finansinės Sovietų Sąjungos gynybos dalies naštos. Didelę dalį pačių svarbiųjų mokesčių, surenkamų iš mūsų šalies įmonių ir gyventojų, pasiima Maskva. Pavyzdžiui, bendrasąjunginio apyvartos mokesčio Maskvai tenka šiais metais 16%, o ateinančiais metais teks jau 17,2%.

Augustinas Upėnas

MIRĖ KIPRAS PETRAUSKAS

Lietuvoje sausio 17 d., eidamas 83 metus, mirė dainininkas Kipras Petrauskas, vienas Lietuvos operos kūrėjų, išdainavęs joje daugiau kaip 40 metų.

Gimęs Švenčionių apskrityje, Keizių - Ceikinių kaime, 1885 m. lapkričio 23 d., pirmuosius muzikos pagrindus gavo iš savo brolio kompozitoriaus Miko Petrausko. Vėliau dainavimo mokėsi Peterburgo konservatorijoje, nuo 1911 m. dainavo solistu Peterburgo Marijos teatre su Šaliapinu, Sobinovu ir kitais.

Grįžęs į nepriklausomą Lietuvą ir dirbdamas savoje operoje, koncertavo dar ir užsieniuose. Pasirodo, dar dainavo ir sulaukęs senatvės. Šalia to vėlesniais metais yra mokęs dainavimo konservatorijoje ir turėjo profesoriaus vardą.

Sovietiniais metais buvo apdovanotas ordinais ir medaliais, gavo liaudies artisto vardą ir valstybinę premiją.

PROCENTAI IR ŽMONĖS

Apie jaunimą ir jo auklėjimą Lietuvoje poetė Janina Degutytė štai kaip samprotauja:

— Tauta bus tokia, koks yra jaunimas. Jeigu tos vaikiškos akys, iš pat ryto storai apvedžiotos tušu, ir tos vaikinų rankos kišenėse, atkištos alkūnės, reikliai besiiriančios per troleibusą ir per gyvenimą, egzistuoja, tai gal dėl to ir mes vis esame kalti: tėvai, mokytojai... Juk jie iš dangaus nenukrito. Jie gimė, augo šalia mūsų.

— Mokslas ne tik laisvai, dargi tikrą kelio gabalą ir privalomas. Mokytojas bėgioja, ieško mokinių, prašo, maldauja, kad jie mokytųsi. Matyt, mes nesugebam parodyti jiems, kas yra mokslas... arba ne taip elgiamės su tais, kurie nenori mokytis. Ar jau viskas tobula švietimo sistemoj, jei mokyklos autoritetas kartais nėra pakankamai didelis, jei perdaug dėmesio centre tie, kurie negerbia mokyklos, o tai, kas mokykloj turėtų būti svarbiausia — žmogaus charakterio ugdymas, kultūra, estetika, moralė, — nueina į antrą vietą... vis dar neišgyvendinta ligi galo procentomanija... per skaičius pamirštame žmones. Mokinys prikemšamas apriorinių tiesų, frazių, mokomas daug ko, tik vieno nepratinamas — savarankiškai galvoti, mąstyti, kurti... (E)

TALKOS REIKALINGI DARBAI

Sausio 17 d. Vliko valdyba patvirtino laisvojo pasaulio vyriausybėms įteikti numatyto memorandumo tekstą. Politinės Lietuvių Konferencijos (Vašingtone, 1967 b. spalio 21-22 d.d.) nutarimu, tai bus bendras Lietuvos Diplomatijos Tarnybos ir Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto memorandumas. Lydimuosius laiškus (anglų, ispanų, prancūzų ar vokiečių kalba rašomus) pasirašys L. Dipl. Šefas min. S. Lozoraitis ir Vliko pirmininkas dr. J. K. Valiūnas. Jie bus adresuojami vyriausybių galvoms. Rengiamas atitinkamas memorandumo kopijų kiekis skleisti tarp įvairių kraštų parlamentarų, spaudos atstovų ir kitų įtakingų visuomenininkų. Vyriausybėms memorandumą įteiks Lietuvos diplomatinės atstovybės, o kraštuose, kur jų nėra, Vliko atstovybės arba Lietuvių Bendruomenės ar atitinkamų organizacijų vadovybės. Valstybių, kuriose lietuvių nėra, vyriausybėms memorandumas bus siunčiamas kitais atitinkamais keliais. Memorandumo kopijoms visuomenėse skleisti kviečiamos į talką lietuvių organizacijos. Ši talka vykdytina ne tik sukaktuvinį vasario mėnesį, bet ir per ištisus 1968 Lietuvos Laisvės Kovos metus.

Vliko valdyba parengė pavyzdį Vasario 16 minėjimuose priimti numatomoms rezoliucijoms. Pavyzdys siuntinėjamas minėjimus rengiančioms organizacijoms, kaip pagalbinė priemonė, pasinaudotina rengėjų nuožiūra.

Netrukus bus parengti ir projektai peticijų laisvųjų valstybių galvoms Lietuvos nepriklausomybės reikalu. Tas peticijas pasirašyti numatyta kviesti įžymius atitinkamų kraštų asmenis — gubernatorius, aukštuosius dvasininkus, mokslininkus, kultūrininkus, publicistus ir kt. Suorganizuoti tokias peticijas bus vienas iš svarbiųjų šiais metais lietuviams laisvėje atliktinų uždavinių.

(ELTA)

Visą savo gyvenimą pašventusiam Lietuvos Laisvei ir Garbei Nepriklausomos Lietuvos Pasiuntiniui Londone Ministrui B. K. BALUČIUI mirus,

šeimos nariams ir buv. Jo bendradarbiams bei artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia

Venezuelos L.S.B-nės Centro Valdyba ir VLIKo Atstovybė Venezueloj

GALIMA IR REIKIA

Pasibaigusieji 1967 metai lietuvių tautai buvo 27-ji svetimos galios tėvynėj viešpatavimo metai.

Padieninė ar pamėnesinė tų metų Lietuvos gyvenimo eigos apžvalga rodytų, jog tai būta metų, Lietuvai maža kuo teskirtingų nuo pernykščių ar užpernykščių. Tik pažvelgus visu akiračiu iš karto, įsirėžia išskirtinis tiem metam būdingas bruožas.

Kai laisvėje lietuvių sambūriuose mezgėsi sumanymai ir pasiryžimai prideramai prisiminti ir pasauliui priminti 50-ties metų sukaktį nuo Lietuvos prisikėlimo savarankiškai gyventi, tai svetimos galios užviešpatautoj mūsų tėvynėj tais pačiais 1967 metais buvo vykdomas neregėtai sustiprintas įsvirkštinėjimas nuodų lietuvių savarankiškai minčiai užmarinti.

Tokiu tikslu bei prasme visa Lietuva tapo užtvindyta ir persunkta Rusijos bolševikinės revoliucijos sukaktiniais garbinimais ir gyrimais jos tariamosios palaimos, atneštos į Lietuvą prieš 27 metus.

Dėl to ryškiai prasikišančio bruožo 1967 metai Lietuvoje tiktų vadinti sustiprintos savarankaus lietuvių mąstymo anestezijos metais.

Bet būdinga ir tai, kad tasai savarankų mąstymą bei tikrovės vertinimą stingdančių nuodų tvanas vis dėlto neįstengė nei apmarinti, nei aiškiai sutramdyti lietuvių sąmoningumo ir net jų savarankiškų minčių prasiveržimo viešumon. Net svetimosios galios tarnyboje stovintieji laikraščiai, tie pagrindiniai savaimingos lietuvio minties marinimo įrankiai, ir tie, šalia deklamacijų svetimosios, nuolat sergančios, todėl nespėjusios subręsti, o jau nusenusios revoliucijos garbei, protarpiais vis dėlto užleidžia kiek vietos ir visiškai sveikoms, drąsioms, kartais įsibrovėliams valdovams tiesiai į akį pirštu duriančioms mintims. Ir toks, tolydžiui ryškėjąs, bruožas 1967 metais buvo pastebimas pavergtos Lietuvos gyvenimo panoramoj.

Svetimoji galia Lietuvoje tebesaugo savo sudarytąsias aplinkybes, dėl kurių tik maža savarankios tenykščių lietuvių minties pasireiškimų dalelė tegali būti viešai minima. Tačiau, jeigu 1967, tokiems pasireiškimams itin priešiško potvynio, metais jų vis dėlto buvo įmanoma pastebėti, tai tikėtina, jog šiais — Lietuvos Laisvės Kovos Metais čia, laisvėje, ne tik minėsim prieš 50 metų sulauktą Lietuvos savarankiškumo atgijimą, bet ir stebėsim naują, dabar vykstantį savarankiškos minties stiprėjimą Lietuvoje, nors ir prievartaujamoj.

Praėjusiais metais Lietuvai buvo primestas svetimareikšmis ženklas „50". Jo ten buvo daug, — ant durų, langų ir sienų, bet mažai tebuvo lietuvių širdyse.

Laisvėj keliam kitos reikšmės „50" ženklą. Tėvynėj regimų nusiteikimų vaizdai kviečia tą ženklą taip apšviesti, kad švytėtų ne tik ir ne tiek praeitim, kiek nauja tikros, tyros laisvės viltim. Šiai vilčiai Lietuvoj dabar durys ir langai uždaryti, bet yra daug atvirų širdžių. Jų atvirumas ryškiausiai įprasmina Lietuvai skiriamuosius Laisvės Kovos Metus, nes ten pagrindinis kovos laukas — vieta susiremti „50-ties" ženklo skirtingosioms prasmėms.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas drauge su kitomis laisvųjų lietuvių vadovybėmis numatė eilę priemonių tam svarbiajam laisvės kovos ginklui išaštrinti — Lietuvos nepriklausomybės ir lietuvių tautos bei žmogaus laisvės Lietuvoje idealui išryškinti. Nuspręsta ir įsipareigota — su visų mūsų visuomenėj esamų talentų talka ir visos visuomenės medžiagine pagalba — tas priemones ko tikslingiausiai pavartoti ar dar surasti bei pavartoti jų ir daugiau, kiek tik tam sudarys galimybių visų mūsų turimųjų pajėgų uolumas.

O uolumo reikia didelio ir daug. Juk uždavinys nesibaigs tik laisvės bei valstybinės nepriklausomybės idealo išpuoselėjimu ir išaukštinimu. Reikia rasti būdų ir priemonių padėti pajėgiajai tautos daliai, ypač jaunajai kartai Lietuvoj tuo idealu iš naujo tvirtai apsiginkluoti. Ir nėra klausimo: argi galima tai padaryti? Yra tik atsakymas: kad reikia.

(ELTA)

Septynios DIENOS

Įtempimas prie Korėjos

Komunistinė Šiaurės Korėja pradeda kelti neramumus Pietinėje Korėjoje. Atsiųstas būrys užpuolikų norėjo nužudyti Pietų Korėjos prezidentą.

Po to nesusipratimas įvyko jau su amerikiečiais. Žvalgybinis amerikiečių laivas Pueblo ilgesnį laiką išbuvo Š. Korėjos pakrantėse, kaip amerikiečiai tvirtina, tarptautiniuose vandenyse. Š. Korėjos pajėgos areštavo laivą su visa įgula. Š. Korėjos vyriausybė tvirtina, kad laivas buvęs jų vandenyse.

Amerikiečiai pareikalavo laivą ir įgulą tuojau paleisti, o sovietus paprašė patarpininkauti. Sovietai atsisakė tarpininkauti. Korėjiečiai linkę paleisti įgulą, bet ne laivą.

Stebėti įvykių, o blogiausiu atveju ir įsijungti į juos atskubėjo amerikiečių atominis lėktuvnešis Enterprise, pats didžiausias pasaulyje kovos laivas, kuris yra 76 tūkst. tonų, turi 100 lėktuvų ir apie 5 tūkstančius įgulos.

Be kita ko, Pueblo laive amerikiečiai suspėję sunaikinti elektroninius aparatus, kurie buvo naudojami darbui.

Pasitarimai nieko nedavė

Britanijos min. pirm. Wilsonas lankėsi Maskvoje ir tarėsi su sovietų vadais.

Bene svarbiausias pasitarimuose svarstytasis klausimas buvęs Vietnamas, bet nusistatymas dėl to buvęs per daug skirtingas.

Bombos Grenlandijoje

Grenlandijos pakrantėje sudužo ten patruliavęs amerikiečių bombonešis su visomis atominėmis bombomis.

Manoma, kad bombos gali būti apžalotos. Jų ieškojimas kainuotų didžiulius pinigus.

Socialdemokratai pralaimėjo

Ligi šiol kraštą valdę socialdemokratai Danijoje parlamento rinkimuose pralaimėjo kelias vietas.

Manoma, kad dabar jau dešiniųjų partijų koalicija perims valdžią.

Britanija pripažįsta

Britanijos vyriausybė nutarė palankiai žiūrėti į Graikijos karinį režimą ir ryžtis užmegzti normalius diplomatinius santykius.

Tokia pažiūra remiama tuo, kad santvarka Graikijoje nepasikeitė, kad karinis režimas valdo visą kraštą, o ne vien kurią nors jo dalį ir kad monarchija nėra panaikinta.

Ispanijos politika

Ispanija rimtai svarstanti klausimą atnaujinti diplomatinius santykius su Sov. Sąjunga. Jos prekyba su Sov. Sąjunga ir kitais komunistiniais kraštais palaipsniui didėjanti.

Tuo pat metu ji nori daugiau laimėti ir iš JAV, kai bus tariamasi dėl laiko pratęsimo karinėms bazėms laikyti.

Dvi kartos ir Lietuva

KASTYTIS BAUBLYS

Čia spausdiname Kastyčio Baublio paskaitos „Lietuviai tarp dviejų kultūrų Anglijoje ir Amerikoje" santrauką. Paskaita buvo skaityta Šiaurės Amerikos lietuvių studentų sąjungos suvažiavime Baltimorėje, JAV, 1967 m. gruodžio 29 d.

Anglijoje gavęs gamtos mokslų ir filosofijos diplomus, londoniškis Kastytis Baublys vienerius metus dėsto filosofiją vienoje JAV kolegijoje.

Kalbant apie gyvenamojo krašto įtaką į lietuvius išeivius, reikia griežtai skirti tą kartą, kuri į kraštą atvyko jau suaugusi ir subrendusi, nuo mūsų, jaunesniosios kartos, išaugusios ir subrendusios ne Lietuvoje.

Vyresniajai kartai didelės praktiškos reikšmės turi jos ribotas gyvenamojo krašto kalbos mokėjimas. Tai ne tik susiaurina socialinių santykių galimybes su vietiniais gyventojais, bet daugeliu atvejų taip pat labai apriboja ir profesijos pasirinkimą. Teisininkai, mokytojai, rašytojai, nors ir aukštų kvalifikacijų, bet pilnai neįsisavinę gyvenamojo krašto kalbos, paprastai dirba darbą, kuris jų intelektualiai nepatenkina (nors, žinoma, fiziškai išsemia). Todėl jie, ieškodami dvasinio pasitenkinimo, aktyviai dalyvauja lietuviškoje visuomeninėje veikloje ir čia atlieka svarbų vaidmenį.

Padėtis sudėtingesnė mūsų jaunesniųjų. Mes išaugom dviejų kultūrų įtakoje („kultūrą" vartojų plačiąja prasme). Tautinę kultūrą, žinoma, galime vertinti įvairiais požvilgiais. Čia noriu išryškinti jų tris: psichologinį, sociologinį ir intelektualinį.

Nereikia būti griežtu Freudo pasekėju pripažinti, kad asmens būdo išsivystymas labai daug priklauso nuo vaikystės dienų. Šį faktą iškeliu, nes įvairių tautų šeimose labai skirtingai auklėjami vaikai. Tokie skirtumai yra ir tarp lietuviškų ir amerikietiškų bei angliškų šeimų. Ryškiausias skirtumas lietuviuose ir aplamai rytų Europos tautose yra tėvų nebijojimas savo meilę vaikams išreikšti atvirai ir be varžymosi, kas pasireiškia tokiais paprastais veiksmais, kaip glostymu, pasisodinimu ant kelių ir pan. Tokie reiškiniai daug retesni Anglijoje ar Amerikoje. Be to, lietuviškoj šeimoj į vaiką aplamai kreipiama daug daugiau dėmesio, ir spėčiau, kad lietuvis vaikas yra daugiau išlepintas.

Psichologų nuomone, toks tėvų elgesys vaikus daro prieraišesniais - paklusnesniais, su didesniu palinkimu paklusti tėvų norams ir skaitytis su jų nuomone.

Ar čia kartais neturime paaiškinimo, kodėl lietuviškas jaunimas, aplamai kalbant, yra savo tėvams paklusnesnis už amerikiečių arba anglų jaunimą ir, palyginti, konservatyviau nusiteikęs? Yra, žinoma, ir daugiau visokių žymių, kurios lietuviškas šeimas išskiria, o, apskritai paėmus, mes nuo savo nelietuvių bendraamžių daugiausia ir skiriamės psichologiniu požvilgiu.

Sociologiniu lietuviškumo požvilgiu vadinu dalyvavimą lietuviškoje visuomenėje, įsijungimą į lietuviškas organizacijas, lietuviškų subuvimų lankymą, draugavimą su lietuviais ir pan.

Pažymėtina, kad, išskyrus mažas išimtis (pavyzdžiui, Lietuvių Studentų Sąjungą arba Santaros-Šviesos Federaciją), lietuviškoji visuomeninė veikla Amerikoje yra arba senesniosios kartos vadovaujama, arba tęsiama senesniosios kartos pasaulėžiūriniuose rėmuose. Turiu galvoje tokias organizacijas, kaip skautus, ateitininkus, studentų korporacijas. Anglijoje vienintelė lietuvių jaunimo organizacija yra skautai, bet jie daugiausia rūpinasi vaikais.

Ar tokia padėtis lietuviškame visuomeniniame gyvenime yra ideali? Ar nekyla pavojus, kad vertybės ir idealai, kurie jaunimui skiepijami, nevisuomet turės aiškaus pritaikymo dabartiniame pasaulyje?

Nežiūrint to, kiek kritikos yra verta išeivių lietuvių visuomeninė veikla, esu tikras, kad mums, jaunesniajai kartai, šis sociologinis požvilgis yra pats svarbiausias ir reikšmingiausias. Tik bendraudami su kitais lietuviais mes galime išvystyti savo lietuvišką sąmoningumą ir tapatybę. Neatsitiktinai daugeliui lietuviškumo mastas yra asmens dalyvavimas lietuviškoje visuomenėje. Mums, jaunesniajai kartai, įsijungimas į lietuvišką visuomeninę veiklą yra ypačiai reikšmingas, nes mes visai laisvai galime pasirinkti, kaip paskirstyti savo laiką tarp lietuviškos ir nelietuviškos visuomenės; tuo tarpu mūsų tėvai tokio pasirinkimo visiškai neturi, arba tik labai ribotame laipsnyje.

Tačiau noriu pabrėžti, kad, savo lietuvišką sąmoningumą gaudami iš lietuviškosios visuomenės, nebūtinai turime sutikti, kad tos visuomenės daugumos politiniai ir ideologiniai įsitikinimai iš tikrųjų ir apsprendžia asmens lietuviškumą.

(Bus daugiau)

MEDALIS LIETUVAITEI

Ona Šimaitė, buvusi Lietuvos universiteto bibliotekininkė, nacių okupacijos metu Lietuvoje buvo viena iš tų lietuvių, kurie organizavo ir teikė pagalbą nacių suimtiems Lietuvos žydams pabėgti iš getų ir išsigelbėti nuo jiems neišvengtinai grėsusio mirties pavojaus. Tokios pagalbos teikimas tiesiogiai grėsė mirtim ir gelbėtojams, tačiau pavojaus nepaisiusių ir pagalbos galimybes sumaniai išnaudojusių buvo visa eilė. Ona Šimaitė bus buvusi viena iš labiausiai pasišventusių tam uždaviniui ir, gal būt, visų sėkmingiausiai atlikusiųjų savąją to uždavinio dalį. Apie jos darbus yra liudijimų ir neseniai Vilniuje išleistoje Sofijos Binkienės sudarytoje knygoje, nors Šimaitė, kaip ir dalis jos išgelbėtųjų, anuo metu — Lietuvą vėl užplūstant kitiems neva gelbėtojams — pasitraukė į Vakarus, todėl netinka būti pristatoma kaip „kovotoja už tarybinę santvarką", kaip tenai dabar bandoma padaryti su kitais žydų gelbėtojais, likusiais Lietuvoje.

(Pažymėtina, kad pasitraukusių į Vakarus — nacių ir imperialistų bendrininkais apšauktų — tarpe yra ir daugiau anuo metu teikusių žydams pagalbos. Eilė tokių asmenų minimi Phil. Friedmano knygoje „Their Brother's Keepers").

Didžios nelaimės metu ištiestos pagalbos rankos neliko pamirštos ir Izraelyje. Jeruzalėje veikiančio Kankinių ir Didvyrių Jad Vachem Instituto Teisingųjų Komisija, pasirėmusi surinktais duomenimis ir patikrintais faktais, praeitais metais nutarė Onai Šimaitei suteikti Teisingųjų medalį ir Jeruzalės Atminimų Kalne, Teisingųjų Alėjoj, pasodinti medį jos vardu.

Lapkričio 30 dieną Izraelio ambasadoj Paryžiuje Teisingųjų Medalis buvo įteiktas Onai Šimaitei. Įteikimo apeigą atliko Izraelio ambasadorius Walteris Eytanas. Oną Šimaitę į ambasadą lydėjo ir medalio priėmimo apeigoje dalyvavo Lietuvos pasiuntinybės sekretorius A. Liutkus.

Šiomis dienomis gautas ir atitinkamas diplomas, liudijąs jau įvykdytąjį nutarimą dėl medalio paskyrimo ir Onos Šimaitės medžio pasodinimo Jeruzalėje. (E)

M. MIŠKINIO SUKAKTIS

Prieš pat Naujus Metus (gruodžio 27 d.) 70 metų amžiaus susilaukė buvęs pedagogas bei švietimo administratorius (pradinių mokyklų departamento direktorius švietimo ministerijoj, vėliau aukštesniųjų mokyklų vyr. inspektorius), taip pat literatūros teoretikas Motiejus Miškinis.

Nuo 1945 metų M. Miškinis (poeto Antano Miškinio vyresnis brolis) gyvena gimtajame Juknėnų kaime ir dirba tik kaip klasikinės rusų literatūros vertėjas į lietuvių kalbą. Jo atlikti Gogolio, Tolstojaus, Dostojevskio, Čechovo ir kt. raštų vertimai yra didžios vertės įnašas į verstinę literatūrą Lietuvoje.

Būdinga, kad, nors dabar Vilniuje ir labai madoje vieši ir oficialūs pagerbimai amžiaus sukakčių proga, šis „kaimietis" kultūrininkas 70 metų amžiaus sukakties proga keliomis eilutėmis užsimintas tik Gimtajam Krašte. (E)

TREČIOJI MEDALIO PUSĖ

Vilniuje yra išleista Sofijos Binkienės sudaryta knyga vardu „Ir be ginklo kariai" — dokumentų ir daugiausia liudijimų rinkinys apie eilės lietuvių pastangas gelbėti vokiečių gestapininkų persekiojamus žmones, daugiausia iš getų pasišalinusius žydus. Šalia nesiliaujančių įtikinėjimų apie „buržuazinių nacionalistų talkininkavimą" gestapininkams, ši knyga, be abejo, rodo kitą medalio šoną. Bet bolševikai nebūtų bolševikai, jei nepasiskubintų įrašyti į savo kreditus visų tų, kurie kaip įmanydami priešinosi gestapininkų žiaurybėms. Dabar kelios dešimtys tų įžymių arba anksčiau ir mažai tepažintų patriotų lietuvių, jų tarpe eilė gydytojų ir kunigų, — visi „pavyzdingi ir ištikimi tarybinės liaudies gynėjai", „aktyvūs antifašistai", tiesiog „tarybinės santvarkos šulai"... Ne tik tos knygos autorė-sudarytoja Sofija Binkienė, bet ir jos vyras poetas Kazys Binkis, beveik vien iš mirties patalo tegalėjęs stebėti abiejų ano meto okupacijų žiaurybes, šios knygos recenzentų įrašyti į „aktyvius antifašistus". Iš savo tarpo patrauklių asmenybių jaunajai kartai parodyti bolševikai turi nedaug, — nusipelniusiais čekistais gyrimasis nedaug pasisekimo tesusilaukia. Todėl stengiasi svetimomis pluksnomis pasipuošti.

Bet apie vieną klausimą šios knygos recenzentai nieko nemini, nors jis neišvengiamai iškils ne tik vyresniesiems, bet ir jauniesiems tos knygos skaitytojams Lietuvoje: — kur „trečioji medalio pusė"? Būtent, kur herojai, panašiai kovoję prieš čekistų siautėjimą Lietuvoje ir 1940-41 m. ir pačių gi bolševikų su siaubu bailiai teprisimenamuoju „asmens kulto" metu? Ar tokių herojų buvo, ar galėjo būti, o jei buvo, tai kas su jais atsitiko?

Deja, apie šią medalio pusę Lietuvoj dar nėra galimybės ne tik knygas rašyti, bet sunku net pašnibždomis prasitarti. Todėl S. Binkienės pateiktoji knyga yra įsakmus priminimas laisvėje esantiesiems — uoliau pasistengti ir paskubėti surinkti medžiagos tolesniems tokios knygos tomams. (E)

PROF. J. KRIŠČIŪNO SUKAKTIS

Lietuvos Žemės Ūkio Akademijos prof. Jonas Kriščiūnas (Kaune) sausio 5 d. sulaukė 80 metų amžiaus. J. Kriščiūnas yra vienas iš ankstyviausių ir uoliausių Lietuvos žemės ūkio kėlimo skatintojų ir mokytojų. Ypač daug yra padaręs Lietuvos bitininkystės tobulinimo srityje. Tuos darbus uoliai tęsia ir bolševikų saviškai perverstame Lietuvos žemės ūkyje, tad ir to režimo yra dėkingai vertinamas ir garsiai pagerbtas. (E)

JURGIS MATULAITIS

Dievo tarnas arkivyskupas Jurgis Matulaitis mirė Kaune po pavėluotos aklosios žarnos operacijos 1927 m. sausio 27 d. Šiemet yra 41 metai nuo jo mirties. Tą liūdną sukaktį praskaidrina toli pažengusi jo beatifikacijos byla. Visi įžanginiai bažnytiniai teismai apie ark. Jurgio gyvenimą, darbus, pareigas, jo spausdintus raštus ir privačius laiškus, apie jo didelių dorybių bei šventumo garsą buvo atlikti dar prieš II Vatikano susirinkimą. Tuo metu buvo sustoję pašaliniai darbai. Vyskupai ir arkivyskupai turėjo labai daug skaityti, svarstyti Susirinkimo Komisijų pateikiamų raštų prieš pilnaties posėdžius.

Žymi atmaina į gerą pusę įvyko pernai, pop. Pauliui VI pasirašius nutarimą, kad arkiv. Jurgio Matulaičio byla yra paimama Šv. Sosto žinion.

Tuo tarpu įvykusios atmainos, kun. K. Rėklaičiui dėl ligos ir senatvės atsistatydinus iš generalinio postuliatoriaus — beatifikacijos vedėjo — pareigų, naujam jo įpėdiniui, kun. dr. J. Vaišnorai, MIC, teko padaryti ar užbaigti kun. Rėklaičio pradėtosios bylos darbus, paruošti su naujo advokato pagalba būsimajam teismui apklausą —ištisą teigimų, klausimų, nurodymų knygą, apimant visą ark. Jurgio gyvenimą, darbus, pareigas, liudininkų nurodytas dideles arkiv. Jurgio dorybes ir Dievo duodamuosius jo šventumo ženklus.

Tos knygos 48 egz. turi būti išdalyti pagal bylos nuostatus teisėjams ir Šv. Sosto pareigūnams. Jam teks tartis su liudininkais, kurie yra pirmiau liudiję, ir su naujais, kada jie galės atvykti į Bažnytinį Teismą Romon arkiv. Jurgio byloje liudyti. Dabar laukiama, kada šv. Tėvas paskirs teisėjus mūsų bylai. Tad su viltimi žengiame į naują bylos tarpsnį.

Kun. K. A. Matulaitis, MIC

MIRĖ M. RAČKAUSKAS

Sausio 7 d., rytojaus dieną po savo 83-jo gimtadienio, Kaune staiga mirė klasikinių (lotynų ir sen. graikų) kalbų profesorius Merkelis (Melchioras) Račkauskas.

M. Račkauskas, porą metų dėstęs Panevėžy ir Mažeikiuose, nuo 1923 metų dėstė senąsias kalbas universitete, vėliau iki pat bolševikinės okupacijos buvo aukštesniųjų mokyklų inspektorius švietimo ministerijoj ir III Kauno gimnazijos direktorius, taip pat privatdocentas Vytauto D. Universiteto Teologijos fakultete iki to fakulteto uždarymo bolševikinės okupacijos pirmaisiais metais (1940). Yra atlikęs eilę svarbių vertimų iš graikų ir lotynų kalbų, parašęs daug tų kalbų vadovėlių.

Pedagoginė bei mokslinė M. Račkausko karjera, greičiausia, būtų buvusi baigta jau 1940 metais, jei ne viena aplinkybė — naujame režime svarbias pozicijas užėmę žentai — P. Cvirka ir A. Venclova. Nors ir tolimas naujo režimo ideologijai, buvo priimtas į universitetą ir nuo 1944 metų iki mirties išbuvo klasikinės filologijos katedros vedėju ir profesorium. Net ir nekrologe atitinkamos institucijos pabrėžė tik jo pedagoginius nuopelnus. Iš politinių terado tik vieną paminėtiną: vokiečių okupacijos metu buvęs pašalintas iš universiteto.

(E)

PATARĖJUI V. BALICKUI LIETUVOS ATSTOVO PAREIGOS

Teko patirti, kad Pasiuntinybės Patarėją Vincą Balicką Britanijos vyriausybė šiomis dienomis pripažino kaip Lietuvos Charge d'Affaires.

LOTERIJA LĖŠOMS TELKTI

Daugiau kaip 20 lietuvių dailininkų atsiliepė į Jungtinio Finansų Komiteto kreipimąsi ir padovanojo po kūrinį komiteto rengiamai loterijai. Ši loterija rengiama Lietuvos Laisvės Kovos Metų programos vykdymui finansuoti. Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 50 metų sukakčiai pagerbti savo kūrinius paaukojo šie dailininkai: Aneliūnaitė, Balkuvienė, Bagdonas, Elskus, Galdikas, Ingelevičienė, Janušas, Jasiukynaitė, Jonynas, Juodis, Pautienius, Raulinaitis, Rutenis, Stankūnienė, Subačius, Urbaitytė, Viesulas, Vitkus, Vizgirda, Žoromskis. Dar laukiama keleto kitų jau pažadėjusių dailininkų kūrinių.

Tie šiam tikslui paaukotieji kūriniai bus parduodami loterijos būdu. Loterijos bilietus platina visos Lietuvių Bendruomenės apylinkės, ypač Jungtinėse Valstybėse ir Kanadoj. Bilietų kaina po 1 dolerį. Perkantiems knygutėmis — 5 doleriai už šešių bilietų knygutę.

Vienas iš pirmųjų šios loterijos bilietų įsigijo Vliko pirmininkas dr. J. K. Valiūnas — už 50 dol. Be to, jis ir tiesiogiai paaukojo Jungtiniam Finansų Komitetui 250 dolerių. **(E)**

K. BARĖNAS

IŠSVAJOTOJI

(2)

Tai kaip aš dabar, sakau, imsiu ir išliesiu žmogui savo tulžį ant galvos? Tai šitaip be jokio naujo barnio sulaukėme abu savų skyrybų, nes vėlyvą pavasarį jis atsisveikino ir išplaukė į Angliją. Aš palydėjau jį iki pat sunkvežimio, jis vedė mane apkabinęs per pečius, ir šitaip trim kojom nuėjom iki vartų, aš jam pamojavau ir parstriksėjau vienas tylom gesinti sunkaus atsisveikinimo, nes Jurgio jau nebematysiu. Geras jis buvo man, luošiui. Jau ką geras, tai geras. Su šitokiu draugu man užtektų neprapulti ir tos vienos kojos ir tų dviejų lazdų. Geras, ir tegu jam sekasi. Gal jis truputį ir piktas ant manęs, bet ką dabar padarysi, kad aš toks greitas patarti ir kištis į kito reikalus!

Kai gavau siuntinuką su kava, su muilu ir su cigaretėm, tai tada supratau, kad tie tarp mūsų kilę dūmai buvo netiršti ir išsisklaidė jau. Gavau ir laišką, gavau ir kitą, o po šito ir vėl kitą, ir ilgainiui nuo jo siuntinukų man ne tik akys prašviesėjo, bet ir lazdos palengvėjo. Aš tik laukiau, kada jis parašys: sveikink, ruošiu vestuves. O parašė: pirkau namus, nes pas svetimus nusibodo ant pirštų vaikščioti. Mano Jurgis, sakau sau, iš kito galo pradeda: ne nuo žmonos, o nuo namų.

O kai dar kartą parašė, tai iš pradžių net nepatikėjau. Pasiimk, girdi, Gediminai, iš anksto savo lazdas, kad ant greitųjų paskui nepamirštum, nes važiuosi pas mane. Namai yra, duonos yra, tik reikia žmogaus, kad nuolat dulkes papūkštytų ir žiemą pečių pakūrentų. Šitaip aš sugrįžau Jurgio globon ir vėl iš arti matau visus jo žingsnius, žinau visus stambesnius jo rūpesčius ir girdžiu atodūsius, nes gyvenu jo namuos. Per tuos metus ne tik dar geriau atsiganiau, bet įsitaisiau čia naujų draugų ir pažįstamų, jie ateina pasiplepėti, ir aš, tur būt, dabar jau daugiau žinau, negu Jurgis. Aš pažįstu net tą merginą, su kuria jis dažniau pasikalba. Todėl vieną vakarą ir sakau jam:

— Visi poruojasi burkuojasi. Tai kada tu, Jurgi, mainysi žiedus?

— Nerandu tinkamos, broli, — tarė jis.

— Nerandi? O Mikasė Šiaučiūnaitė? Paskubėk, — tariau, — nes ir ta paspruks.

Aš žinojau ir mačiau, kad apie ją sukasi dar ir Kalvelis.

— Mikasė Šiaučiūnaitė? — tarė Jurgis ir nuleido akis, nes mūsų pasikalbėjimas kažkaip buvo panašus į aną, kuris įvyko prieš kelerius metus.

— Taigi, Mikasė Šiaučiūnaitė, — sakau. — Skubėk, nes man rodos, kad ir šitos neteksi, — sakau jam ir svyruoju ant lazdų. — Skubėk, Jurgeli, skubėk.

— Mikasė Šiaučiūnaitė, — sako jis, ir akys jo nuolat bėga žemėn.

— O ką, kojos ne kaip belgiškos kumelės, rodos, ne.

— Ne, ne, kojos ne kaip belgiškos kumelės, bet ji rašyti nemoka... Keverzoja, kaip višta su koja. Rašyti nemoka! Kokia čia man žmona, kad rašyti nemoka? Tu suprask, broli, nemoka, — skuba jis ir baigdamas žiūri į mane, o tada vėl nuleidžia akis ir lyg nuskriaustas sako: — Arba ta jos lūpa, viršutinė, dešinėj pusėj... Aš visą gyvenimą turėsiu žiūrėti į tą jos lūpos patinimą. Aš negaliu, negaliu, Gediminai, negaliu.

Aš apsisuku aplinkui ir sakau:

— Tu vis dar tebežiūri į laiškus.

— Laiškus aš sudeginau, jeigu nori žinoti, — sako jis ir užsidega cigaretę.

Aš patyliu patylėjęs, ir man ateina galvon mintis pasakyti patį, rodos, svariausią kaltinimą.

— Tu bijai atsakomybės, — sakau aš. — Tu karo vaikas, visiškai sugadintas. Tu bijai, kad teks rūpintis žmona ir vaikais. Karas išmokė tave gyventi tik sau, savo pilvui, savo gyvybei palaikyti, tai dėl to tu dabar ir išsisukinėji, kalbi apie kojas ir lūpas... — sakau, o mano lazdos čirpina grindis.

Jurgis žiūri į mane ir šypsosi.

— Gediminai, atsakomybės aš nebijau, — sako jis, — ir šituo tu nekaltink manęs. Niekas negali prikaišioti man, kad aš bijau atsakomybės, o ko mažiausiai, broli, tu, —sako jis, švelniai pliaukšteli man per petį ir išeina iš virtuvės, palikęs neišgertą kavą. Staiga man kraujas stūkteli į galvą. Koks aš nedėkingas šliužas, pasileidęs sutvėrimas, šuniškas vienkojis! Mano veidas kaista, jaučiu. Stoviu dar minutėlę virtuvėj, tada stipriau suimu lazdas ir nustriksiu pas Jurgį.

— Atleisk man, — sakau ir ranka trinu kaktą. — Atleisk, Jurgi.

— Nieko — sako jis, — nesvarbu.

— Tas mano prakeiktas liežuvis! — sakau.

— Nieko, nesvarbu, — sako jis ir nulenkia galvą ties laikraščiu, o aš pastoviu ir išterškinu iš kambario ir niūksau virtuvėje, kaltindamas save nedėkingumu. Aš prisipažįstu kaltas, bet Jurgis tikrai išrankus. Dailidonio Ona ar neištekėjo, tegu ir belgiškos kumelės kojom? Rožėno Rožė taip pat ištekėjo. O dabar, štai, sužinojau, išteka ir Mikasė Šiaučiūnaitė. Kas ta lūpa, kas ten per bėda dėl tokio mažo guzelio? O mano Jurgis Malonis mato ir negali žiūrėti, bet aš jau pasmerktas tylėti.

Per tuos pastaruosius metus ištekėjo ne tik Mikasė Šiaučiūnaitė. Vyrukai išrankiojo visas Intrighamo lietuvaites, o kam pritrūko, tas angliškai kalbasi su savo žmona ar net itališkai girdi kalbant savo vaikus. Bet savo Jurgiui aš vengiu kalbėti apie šeimas ir vaikus. Jei iki šiol nebeišsirinko, tai dabar jau vargu išsirinks. O gyventų, kaip žmogus, o mane, luošį, galėtų ir išmesti, kad tik gyventų, kaip žmogus. O kur čia vienas gali gyventi, kaip žmogus!

Anas aštresnis pasikalbėjimas įtempė mūsų santykius. Kalbam ir juokiamės, bet matau, kad kažkas lyg užšalo. Kalbam apie darbą ir valgį, pasišnekam apie perskaitytąją knygą ir apie politiką, bet vis tiek mes truputį lyg svetimi pasidarėm. Nebėr širdies, kaip žmonės sako, nebėr atvirumo. Dabar mudu lyg ir du nuomininkai svetimuose namuose. Iš tiesų išvytų jis mane, tai būtų laisvas, nesimaišyčiau po kojų. Kai viską apsvarstau, tai man rodos, kad aš čia jo gyvenime tikras rakštis. Gal jis tik man pasakoja: kojos, kaip belgiškos kumelės, lūpa su guzeliu, perdaug garsiai kalba... O, tur būt, žmogus užsidėjo mane, kaip naštą, tai taip ir kalba.

(Bus daugiau)

ALGIRDAS GUSTAITIS

LENKAI LIETUVOJ

Jų negalėtų būti po įvykdytų lenkų kilmės asmenų iškėlimų į Lenkiją

1939 metais Lietuvai vėl atgavus Vilnių su kai kuriom apylinkėm, nesunkiai patirta, kad didžioji dauguma Vilniuje aptiktų lenkų buvo įvairių rūšių kolonistai iš Lenkijos: įstaigų tarnautojai, mokytojai, suvežti studentai, pensininkai; po nevykusio Lenkijos karo prieš Vokietiją Vilniuje slėpėsi daug buvusių Lenkijos kariuomenės karininkų, karių, anksčiau pasiprašiusių internavimo Lietuvoje, ar atsitrenkusių iš Lenkijos.

Lietuvos respublikos kariuomenei įspūdingai atvykus į amžinąją Lietuvos sostinę Vilnių, vietiniai gyventojai džiaugėsi su ašaromis. Netrukus paskui Lietuvos kariuomenės dalinius vyko traukiniai, sunkvežimiai su puikiais lietuvių paruoštais maisto gaminiais — įvairiausių rūšių mėsos konservais, sūriu, sviestu, šviežiomis daržovėmis, šviežia mėsa, pienu, kiaušiniais, miltais, taip pat medicinos reikmenimis, įvairių rūšių vaistais. Visa ko labai stokojo tada jau rusų-bolševikų apiplėštame Vilniuje ir kituose Vilniaus krašto miestuose.

Vilniečiai masiškai puolė lietuviškas gėrybes pardavinėjančias krautuves, įstaigas. Bijojo, kad gali pritrūkti. Bijojo galimų naujų bolševikų siautimų. Bet „Lietūkis", „Maistas", „Pienocentras" bei įvairios kitos lietuvių kooperatyvinės, privačios ar valstybinės įstaigos nesibaigiančiomis traukinių vilkstinėmis vežė ir vežė lietuvių pagamintas gėrybes alkstančiai buvusiai Vilniaus krašto miniai.

Lietuvos kariuomenei atvykus į Vilnių, netrukus ir aš buvau trumpam nuvykęs į Vilnių pasižiūrėti jau lietuvių administruojamos sostinės. Mieste dar buvo gausu rusų kariuomenės, labai nuskurusiai atrodančios. Jų kareiviai, palyginus su lietuvių kareiviais, atrodė leisgyviai, išbalę, alkani, baimingomis akimis, netikri, nepasitikį savim, baukštūs, nustebę besižvalgą į sveikus, gražiai rausvais, skaisčiais veidais lietuvių karius, kurių kiekvienas atrodė ramus, pasitikįs savimi, savo karininkais, plačiąja visuomene, net išdidūs, tarsi sakytų: žiūrėkite, jūs skurdžiai ruskiai, jūs didžiulių plotų kariai, kaip atrodo jūsų pravardžiuojamos kapitalistinės Lietuvos kariai! Nepriklausomos Lietuvos kariai!

Tada savo akimis mačiau, kaip rusų-bolševikų kariuomenė dar plėšė, vogė Vilnių. Besitraukdami jie vežėsi su savimi į „matušką Rusiją" visa, ką tik galėjo nugriebti: įstaigų baldus, mašinas, puošmenis, elektros įrengimus, geresnes duris, net... išplėšę parketo grindis iš namų! Lietuvių kariuomenei, spėju, nebuvo leista plėšikaujančią sovietų kariuomenę sulaikinėti. Rusai važinėdavo ginkluoti, tarsi laukdami sustabdant. Nesunku numanyti, kas būtų nutikę juos ginklu sulaikius.

Tuo laiku net svetimieji lenkai simpatizavo lietuviams. Bent žodžiu.

Vėliau, studijuodamas Vilniaus universitete ir tarnaudamas Vilniaus universiteto bibliotekoje, susipažinau su daugybe lenkų, ypač jų jaunuomenės. Daugelis jų buvo neseni ateiviai iš Lenkijos gilumos. Vietinės kilmės, nors lietuviškai nemokantieji, atviriau pasikalbėdavo, nemaža pasisakydavo, kad jų tėvai ar seneliai dar kalbėję lietuviškai. Iškart sulaukti jų aiškaus pasisakymo už lietuvius ir įsirašymo į lietuviškas organizacijas nereikėjo tikėtis. Bet tai neabejotinai būtų padarę jų vaikai ar jų vaikaičiai.

— — —

Prabėgo daugiau kaip pora dešimčių metų. Spaudoje skaitėme, kad iš Lietuvos ir ypač iš Vilniaus krašto iškeldinti, į Lenkiją išvežti lenkai ar lenkų kilmės žmonės. Daugelis tūkstančių. Jų tarpe ir tūkstančiai lietuvių ar lietuviškos kilmės asmenų, nes Lenkijoje dabar yra daugiau laisvės, nei rusų okupuotoje Lietuvoje. Tos laisvės trokšdami, ir mes, šimtai tūkstančių tremtinių-pabėgėlių, palikome savo brangiąją Tėvynę. Taip pat sumokėjome labai ir labai skaudžią duoklę už laisvę, kurios vis tiek svetimame krašte visiškai negalime pasiekti, kaip lietuviai.

Iš Vilniaus ir rusų leidžiamųjų administruoti kilometrų Lietuvos žemelėje išvežus lenkus, matėme, turėjo visam laikui išsibaigti lenkiškoji mažuma. Juk aišku, jei išvažiavo visi norintieji išvažiuoti į Lenkiją asmenys, tai jų nebeliko Lietuvos sovietinėje teritorijoje. Savaime turėjo būti sustabdyti visokie lenkinimo lizdai, pirmoje eilėje mokyklos, nekalbant apie gimnazijas, amatų mokyklas ar kt. Aišku, neturėtų būti nė jokio lenkiško teatro, chorelio ar kitokio saviveiklos būrelio. Nereikia propagandinės rūšies lenkų iš Lenkijos parodų, pasirodymų. Nedaugiau, kaip kitų kaimyninių tautų, sakysime, kaip latvių ar švedų.

Skaitome, kad Lietuvos administruojamose žemėse, ypač Vilnijoje, veikia įvairios lenkiškos mokyklos ir pan. Negaliu tikėti, kad jos laikomos ir palaikomos lietuvių administracijos. Atrodo, tai tėra rusų-bolševikų sėjamoji kiršinimo, lietuvių mažinimo, piudymo pragaištinga, melaginga komunistinė sėkla.

Argi nėra Lietuvoje lietuvių komunistų, įstengiančių sulaikyti tą neleistiną lenkų priperėjimą Lietuvoje? Sustabdykite, po šimto pypkių, lenkinimo peryklas Lietuvoje! Nesileiskite slavinami net lenkų! Jei negalite pasireikšti kaip lietuviai patriotai, tai pasirodykite kaip lietuviai komunistai toje dabartinėje Lietuvoje. Jei išvyko visi norintieji išvykti lenkai (net „lenkai"), tai turi išnykti ir visokios lenkiškos „pochodnės".

P.S. Rašoma, kad sovietinės Lietuvos valstybinė leidykla išleido daugiau kaip 3 milijonų tiražu 850 lenkiškų knygų ir knygpalaikių. Kad sovietinėje Lietuvoje veikia daugiau kaip 200 lenkiškų mokyklų, kad 20 lietuviškų mokyklų dėstoma ir lenkiškai, kad net Vilniaus Pedagoginiame Institute lenkų kalba penimi apie 250 studentų — būsimųjų mokytojų, kad okupuotoje Lietuvoje yra apie 80 lenkiškų dainųšokių ir kt. vienetų.

Betgi lietuviai turėtų išreikalauti šimtų lietuviškų mokyklų dabartinėje Lenkijoje, įskaitytinai ir į ten imigravusių „lenkų" vaikams.

Argi okupuoti lietuviai nieko, visiškai nieko negali padaryti šiai slavinimo pekliavai?

atsitiktinės trumpmenos

VEIKSNIAI, VEIKSMAI IR PINIGAI

Akivaizdžioji Vliko veiksmų sritis, be abejo, yra leidybinė. Vliko leidžiamieji biuleteniai išeina anglų, vokiečių, italų, ispanų, prancūzų, net arabų ir, žinoma, lietuvių kalbomis (rodos, visas jas čia išvardinome). Nėra tai tik lietuviškųjų „Eltos informacijų" vertimai į šešias skirtingas kalbas. Kiekvienas Eltos biuletenis yra savarankiškai redaguojamas, rotatoriumi arba ofsetu spausdinamas ir platinamas. Tad nevienoda šių septynių biuletenių išvaizda, nevienodi jų turiniai ir net pobūdžiai. Prie **informacijų** biuletenio arčiausiai priartėjęs, tur būt, bus amerikiečių kalba leidžiamasis „Elta Information Service". Vokiškasis „Elta-Pressedienst", atrodo, yra raštingiausiai redaguojamas, savo pobūdžiu labiau primenantis žurnaliuką, o ne grynai informacinį biuletenį, kas, be kita ko, palieka atvirą klausimą, ar toks leidinio pobūdis iš tikrųjų atitinka informacinio biuletenio paskirtį.

Skaitytojų daugumai geriausiai, be abejo, yra pažįstamos lietuviškosios „Eltos informacijos". Beveik visi užsienio lietuvių laikraščiai šito biuletenio medžiagą persispausdina, vieni tik dalinai, o kiti sąžiningai ištisai — nuo A iki Z. Tai, žinoma, gerokai vienodina, o tuo pačiu ir sunuobodina išeiviškąją mūsų spaudą. Redaktoriams „Eltos informacijos", be abejo, yra labai parankios, nes jomis juk visuomet galima pasikliauti, kai pritrūkstama medžiagos laikraščio skiltims užpildyti. Pagaliau šioji Vliko užsienio lietuvių laikraščiams teikiamoji subsidija galėtų būti pateisinama, jei „Eltos informacijų" medžiaga pirmoje eilėje būtų informacinė. Be abejo, biuletenyje spausdinama ir informacija, bet, deja, labai žymią „Eltos informacijų" dalį užima komentarai, aiškinimai, dažnai įmantrios interpretacijos, polemika ir paprasčiausia publicistika. Visa tai, be abejo, yra visiškai teisėta žurnalistinė medžiaga, bet ne **informacijų** biuletenyje jai vieta, ypačiai, kai ji, sugedusios plokštelės įkyrumu, kartojasi per visus mūsų laikraščius...

Simpatiškiausios „Eltos informacijų" pastraipos pastaruoju metu, bent rašančiajam, vis dėlto yra tos, kuriose kalbama apie pinigus. Tos biuletenio vietos, aišku, yra neapsimestinai reklaminės, o todėl net truputį įkyrios, bet užtat absoliučiai sąžiningos! Įvairiomis daugiau ar mažiau išradingomis priemonėmis „Eltos informacijose" yra skatinami ir giriami visi tie, kurie apčiuopiamai, atseit, pinigais remia Vliko veiklą tiesiogiai per Vliko finansų departamentą — Tautos Fondą.

Visi tie Vliko leidžiamieji Eltos biuleteniai, aišku, nėra pigmena — be pinigų jie neatsiranda, o tų pinigų juk reikia iš kur nors gauti. Nepaslaptis, kad Vlikas ilgus metus buvo išlaikytinis. Nesigilinsime čia į tolimesnę praeitį, bet paskutinis stambesnis jo mecenatas buvo Amerikos Lietuvių Taryba. Tačiau iš įvairių spaudos užuominų sprendžiant, atrodo, kad ALTos teikiamosios paramos Vliko užsimojimams vykdyti toli gražu nepakanka, taigi Tautos Fondas ir naudojasi „Eltos informacijų" skiltimis, ieškodamas daugiau individualių aukotojų ir rėmėjų. O tai simpatiška! Ir netgi demokratiška! Juk aukų plaukimas arba neplaukimas Vliko iždan pagaliau jau bus akivaizdus rodiklis, ar Vliko veiksmai iš tikrųjų susilaukia pritarimo tų, kurie jį išlaiko ir išlaikyti privalo — pačių užsienio lietuvių! O antra vertus, Vlikas savo veiksmuose pagaliau galės vadovautis vien tik lietuviškosios visuomenės pritarimu ir palankumu.

Pinigai, sakoma, nesmirda, bet niekas šiame pasaulyje pinigų taip sau, vien dėl gavėjo gražios nosies nedalija. Ypačiai politinėje srityje. Akivaizdžiu pavyzdžiu čia galėtų būti Europos Laisvės Komiteto istorija, kurio lietuviškuoju padaliniu yra Lietuvos Laisvės Komitetas, o visuomeniškai „parlamentarinė" išraiška — Acenas (Assembly of Captive European Nations), kuris sulietuvintai dar vadinamas ir PET (Pavergtųjų Europos Tautų) Seimu.

Kadaise, kai šaltasis karas dar buvo pačiame įsisiūbavime, Europos Laisvės Komitetas buvo išvystęs tikrai įspūdingą veiklą. Įvairios vietos kalbomis į rytinę Europą išspinduliuojamos radijo programos, žurnalai, kongresai, įstaigos su nemažais tarnautojų etatais, subsidijos visokioms antikomunistinėms emigrantų organizacijoms — visa tai buvo finansuojama iš, rodos, neišsenkamų to Komiteto aruodų. Buvo tada į Lietuvą išspinduliuojama ir lietuviška radijo programa, o Laisvės komitetų nariai New Yorke gaudavo algas.

Bet laikas bėgo, Vašingtono politinės nuotaikos keitėsi, JAV Valstybės departamento politika pakrypo kita linkme, ir „dėl lėšų stokos" didelė visų šitų veiksmų dalis buvo nutraukta. Lietuviškų radijo programų per Laisvosios Europos radiją jau seniai nėra, Liet. Laisvės Komiteto etatai palaipsniui buvo vis labiau apkarpomi, o apie visokias subsidijas tėra svajojama. Tiesa, prieš porą metų ACENo veikėjams atsirado galimybių ir lėšų nuvažiuoti į kai kuriuos Azijos kraštus — Pietų Korėją, Formozą, kas, be abejo, atsitiktinai puikiai derinosi prie Vašingtono Vietnamo politikos.

Tur būt, niekam nekyla abejonių, kad lietuviai veikėjai, dalyvaujantieji Lietuvos Laisvės Komiteto ar Aceno veikloje, yra nuoširdūs patriotai. Abejonės tekyla dėl šių įstaigų lietuviško savarankumo! O tos abejonės vis plačiau įsisiūbuoja užsienio lietuvių visuomenėje ir prasiveržia į įvairių krypčių lietuvių spaudą. Iliustracijai čia pacituosime tik vieną neseniai spausdintą nuomonę, kurią pareiškė Bronys Raila (plg. Dirvą, 1967.XI.20), kalbėdamas apie aną iškilmingą, praeitų metų pabaigoje paskelbtą ir E.L. spausdintąjį „Manifestą":

„Taipgi nors po truputį artėjant prie politinio realizmo, reikėtų pagaliau bent aukštybėse suprasti, kad pasivadintas Lietuvos Laisvės Komitetas nėra joks savarankus lietuviškas veiksnys, nei iš lietuvių visuomenės natūraliai kilęs organas, nei teisinis Lietuvos suvereniteto reiškėjas. Jei jo pirmininkui V. Sidzikauskui būtinai norėjosi manifestą pasirašyti, tai gal daugiau prasmės būtų buvę jį pasirašyti tegu kitos fikcijos, nes irgi seniai išnykusios, Ūkininkų Partijos vardu..."

Taigi.

R. E. Maziliauskas

Litvinovas neklauso policijos

Maksimas Litvinovas— vienas senųjų sovietinių revoliucionierių, kartu su Stalinu 1907 m. apiplėšęs Tbilisio banką, paskui ilgesnį laiką buvo Sov. Sąjungos užsienių reikalų ministeriu.

Jo vaikaitis Pavelas dabar buvo atsidūręs sovietų slaptosios policijos rankose, kai jis sėdėjo teisme ir užrašinėjo viską, kas sakoma jo draugo jauno rašytojo Bukovskio byloje. Bukovskis nuteistas 3 metams už protestus dėl rašytojų Siniavskio ir Danielio laikymo koncentracijos stovyklose.

Nepaisydamas įspėjimų, P. Litvinovas vis dėlto išsiuntė į užsienius užrašęs savo pasikalbėjimą su slaptosios policijos pareigūnu Gostevu.

— — —

GOSTEVAS: Pavelai Michailovičiau, mes turime žinių, kad tu su grupe kitų žmonių esi pasiryžęs užrašyti ir paskleisti tuos užrašus iš dabar įvykusios kriminalinės Bukovskio bylos. Mes įspėjame tave, kad jei šitaip padarysi, tai būsi laikomas kriminališkai atsakingu.

LITVINOVAS: Aš gerai žinau įstatymus ir negaliu įsivaizduoti, koks, būtent, tų įstatymų pažeistas tokio dokumento sudarinėjimu.

GOSTEVAS: Yra toksai straipsnis. 190-I. Pasiimk kriminalinį statutą ir paskaityk.

LITVINOVAS: Aš žinau tą straipsnį labai gerai ir galėčiau jį pakartoti iš atminties. Jame kalbama apie sudarinėjimą šmeižtų, kurie žemintų sovietinę socialinę santvarką ir valdžią. Kas čia gali būti per šmeižtas užrašinėti bylos parodymus sovietiniame teisme?

GOSTEVAS: Na, tavo užrašai bus remiami iškraipytais faktais ir teismo veiksmų šmeižimu, o tai ir įrodys tokius dalykus tvarkančios įstaigos.

LITVINOVAS: Iš kur gi tamsta gali žinoti? Užuot pradėję naują bylą, jūs patys galėtumėt paskelbti šios kriminalinės bylos aprašymą.

GOSTEVAS: O koks gi mums reikalas tai skelbti? Čia tėra vien eilinė kriminalinė byla prieš tvarkos pažeidimą.

LITVINOVAS: Jeigu taip, tai juo svarbiau painformuoti apie ją, leisti žmonėms pamatyti, kad byla iš tiesų tėra eilinė.

GOSTEVAS: Večernaja Moskva rugsėjo 4 d. davė visą informaciją... kiek jos reikalinga žinoti.

LITVINOVAS: Večernaja Moskva sako, kad Bukovskis prisipažino kaltu. Tačiau aš labai gerai žinau, kad jis neprisipažino kaltu.

GOSTEVAS: Kas čia svarbu, ką jis prisipažino? Teismas pripažino jį kaltu. Taigi jis yra kaltas.

LITVINOVAS: Apskritai būtų geras dalykas daugiau papasakoti apie Bukovskį; pavyzdžiui, kaip jis buvo areštuotas, kai Majakovskio aikštėje skaitė poeziją, nugabentas į policiją ir ten sumuštas.

GOSTEVAS: Tai netiesa. Šitaip negalėjo būti.

LITVINOVAS: Jo motina šitai sakė.

GOSTEVAS: Kam čia rūpi, ką ji sakė?

LITVINOVAS: Ji ne man tai sakė, bet teismui, ir niekas jos nepertraukė ir nesakė, kad tai šmeižtas.

GOSTEVAS: Geriau ji būtų tau pasakiusi, kaip ji buvo iškviesta ir įspėta dėl jos sūnaus laikysenos. Mes galime pasikviesti ir tavo tėvus. O ir iš viso, Pavelai Michailovičiau, įsikalk sau į galvą štai ką: Večernaja Moskva išspausdino viską, ką apie šią bylą turėtų žinoti sovietiniai piliečiai... Ir mes įspėjame, kad jeigu tu, jeigu kas nors užrašys, tu tiesiogiai būsi laikomas atsakingu. Tu labai gerai supranti, kad tokius užrašus gali panaudoti mūsų ideologiniai priešai, ypač sovietinės valdžios 50 metų sukakties išvakarėse.

LITVINOVAS: Bet aš nežinau tokio įstatymo, kuris draustų paskleisti neslaptą dokumentą vien tik dėl to, kad jis kieno nors gali būti blogam panaudotas. Šitaip juk gali būti blogam panaudota daug sovietinių laikraščių kritikos medžiagos.

GOSTEVAS: Tau turėtų būti aišku, apie ką mes kalbame. Mes tik įspėjame tave; o kaltę įrodyti jau teismo reikalas.

LITVINOVAS: Jis įrodys, aš tuo neabejoju. Iš Bukovskio bylos tai aišku. O kaip dėl mano draugo Aleksandro Ginzburgo? Ar jis įkalintas už tokios pat rūšies veiksmus, dėl kokių tamsta įspėji mane?

GOSTEVAS: Na, pamatysi, ką jis padarė, kai prasidės jo byla. Jis bus išteisintas, jei yra nekaltas. Ar tu gali pagalvoti, kad dabar, kai sovietinei valdžiai jau 50 metų, sovietinis teismas dar galėtų daryti klaidingus sprendimus?

LITVINOVAS: Tai kodėl Bukovskio bylos pasiklausyti nebuvo leidžiama publikai?

GOSTEVAS: Buvo leidžiama.

LITVINOVAS: Tačiau nebuvo galima įeiti į teismo salę.

GOSTEVAS: Kam reikėjo, tas įėjo. Ten buvo visuomenės atstovų, ir salėje visos vietos buvo užimtos. Mes neturėjome jokio noro išsinuomoti tai bylai auditorijos.

LITVINOVAS: Kitais žodžiais tariant, buvo pažeistas teismo eigos viešumas.

GOSTEVAS: Pavelai Michailovičiau, mes nesame pasiryžę ginčytis su tavim. Mes tik įspėjame tave. Įsivaizduok sau, kas būtų, jei žmonės sužinotų, kad šitokiais dalykais užsiiminėja įžymiojo diplomato Litvinovo vaikaitis! Tai būtų smūgis jo atminimui.

LITVINOVAS: Na, aš tai negalvoju, kad jis kaltintų mane. Ar jau galiu eiti sau?

GOSTEVAS: Prašau. Geriausias dalykas būtų, kad dabar eitum namo ir sunaikintum viską, ką turi surinkęs.

TEISĖ KLYSTI

Tuo pačiu metu, kai kompartijos vadai bandė ką nors sugalvoti, kaip iki begalybės pratęsti šūkalojimus apie revoliucijos didingumą, Vilniaus intelektualų būrys svarstė klausimą apie... teisę klysti. Rudens sezoną pradėjo diskusijų klubas Sigma. Pirmo vakaro tema — „Teisybė apie tiesą". Klubo prezidiumo narys V. Girdzijauskas paskui rašė: „Laikas bėga, nusinešdamas praeitin daug netikrų tiesų, sugriaudamas daugybę dogmų... Patirtis, rimti moksliniai nagrinėjimai — šie pagrindiniai tiesos kriterijai, kurie nugludina, nušlifuoja tarsi kelio akmenys šiandienines problemas, tikras tiesas atskiria nuo netikrų. Bet ir šiandien mums rūpi supžinoti, rūpi išsiaiškinti bent pagrindinius dalykus, rūpi pažvelgti į tikrovę ne tik savo, bet ir kito akimis, ramiai išklausyti ir pamėginti įtikinti kitaip galvojantį draugą, tuo pačiu patikrinti savąją tiesą, savas pažiūras. Baimė suklysti, noras būti vispusiškai teisiais dažnai atbukina žmones. Nebijokime klysti, nes viešai iškelti trūkumai greičiau pašalinami.

(E)

UOGOS — VANDENS SAUGYKLOS

Naktį vyšnios didesnės, dieną jos sumažėja. Taip pat ir kai kuriom dienom vyšnios stambesnės, kitom mažesnės, nors apskritai augdamos uogos didėja.

Manoma, kad vyšnių uogos atlieka savotiško „rezervuaro", reguliuojančio medžio drėgmės kiekį, vaidmenį. Dieną, kai karšta ir medį kankina „troškulys", uogos tiekia jam vandenį, o naktį jos jį sukaupia. Tas pat atitinkamai vyksta ir sausomis bei lietingomis dienomis.

MEDŽIO NUOTAKA

Priekyje žygiuoja muzikantai. Padažytais veideliais, paryškintomis akimis dešimtmetė „nuotaka" susikaupusi. Puikus rūbas, kurį daugelį dienų ruošė tėvai, ir papuošalai, išnuomoti iš žynio, paverčia ją pasakų gražuole. Greta tėvai. Eitynių gale smalsuoliai.

Iškilmingoji procesija sustoja priešais „jaunikį". Tai medis, su kuriuo mergaitė turi simboliškai susituokti. Sudėtinga vestuvių ceremonija pradedama aukom. Nuotaka prie medžio šaknų deda vaisius, paskui atsiklaupus lenkiasi savo „valdovui" ir pagarbiai bučiuoja jo kamieną.

„Tuoktuvės su medžiu" — senovinis Nepalo liaudies paprotys. Prieš daugelį šimtmečių Nepale žmona buvo laikoma vyro nuosavybe. Jei jis mirdavo, našlę sudegindavo ant laužo kartu su lavonu. Bet ilgainiui tas žiaurus paprotys buvo pakeistas simboliniu ritualu — dar neištekėjusios, 8 - 15 m. amžiaus, mergaites ėmė tuokti su... medžiais. Dabar, vyrui mirus, našlei negresia pražūtis, nes ji ne tik našlė, bet ir „gyvo ir sveiko" medžio žmona.

Naujieji Brazilijos savininkai

Žmonės gyvena pusbadžiu, daug tokių žmonių žemėje, ar miršta badu. Mokslininkai susirūpinę aiškina, kad greit dar padidės bado pavojus, jei nebus imamasi atitinkamų priemonių.

Visa tai tiesa. Tačiau dar yra daug žemės, kurią tik reikėtų pasirūpinti išdirbti, o ji padidintų duonos kiekį. Pavyzdžiui, tokios žemės ypač daug turi Brazilija. Tuštauja didžiuliai plotai, vyriausybė jau daug metų ne tik kviečia žmones su kapitalais pirkti žemę ir pradėti dirbti ją, bet tiesiog vilioja. Žemę nupirkęs, žmogus bent dešimčiai metų atleidžiamas nuo mokesčių. Dabar ta žemė jau ir supirkinėjama, bet, deja, vargu ar tai vyksta tokiu būdu, koks būtų pats maloniausias ir naudingiausias pačiai Brazilijai ir jos ateičiai.

Žemė, tiesa, kai kuriose vietose labai pigi. Pirmieji ja susivilioję pirkėjai kai kur mokėjo tik po 7 centus už akrą. Bet jos negalėjo pirkti smulkūs valstiečiai. Per dykynes reikia išvesti kelius, kad būtų galima susisiekti su tolimais miestais, o tai gali padaryti tik turintieji pakankamai kapitalų žmones. Dėl to iš V. Vokietijos, JAV, Japonijos ir kitų kraštų plaukia į Braziliją ne vien tik tie, kurie patys ruošiasi žemę dirbti, bet dar daugiau tie, kurie dabar pigiai ją superka ir išnaudoja progas brangiai parduoti, taigi spekuliantai. Pavyzdžiui, kai buvo pastatyta nauja krašto sostinė Brazilia ir iš jos pravesta autostrada į Belemo miestą, tai artimesniųjų apylinkių žemė iš karto pabrango. Kas mokėjo už jos akrą po 7 centus, dabar jau galėjo gauti po 2 dolerius. Dažniau tokių vilčių brangiai parduoti vedamos, o ne ūkininkauti trokšdamos, kai kurios bendrovės supirko milžiniškus žemės kiekius — po pustrečio, po porą milijonų akrų.

Žemė gera. Joje, sako, galima viską auginti. Tačiau kai kurie naujieji savininkai, kol pasiekė iš miesto savo pirktuosius sklypus, automobiliais važiavo po 24 val.

Pasiryžusieji ne spekuliuoti, o ūkininkauti turi daug gerų norų. Vienas jaunas amerikietis, tiesa, turįs pusmiljonį akrų, jau augina javus, laiko bandas gyvulių ir planuoja savo žemėje statyti mokyklą, bažnyčią, parduotuvę.

Šalia gerų vilčių, kad didžioji dalis tų plotų bus dirbama, esama taip pat ir pavojų. Žemė pereina į svetimšalių rankas, dėl to kai kurie laikraščiai ir politikai reikalauja, kad būtų sustabdytas pardavinėjimas. Tokio žemės pardavinėjimo priešai nurodo į visokias apgavystes ir spekuliaciją.

DVIRATIS SU SĄLYGA

Kaimų laiškininkų darbui palengvinti (tą darbą atlieka daugiausia moterys) valdžia nutarė išduoti dviračius. Dabar laiškininkės turi pėsčios suvaikščioti iki 20 ar daugiau kilometrų su laiškų ir ypač laikraščių krepšiais. Bet tos dovanos sąlygos šykštuoliškos: dviratis laiškininkei atiduodamas nuosavybėn tik po penkerių metų naudojimo, ir jeigu ji per tą laiką bus gerai atlikusi laiškų ir laikraščių išnešiojimo darbą. Ir, žinoma, jei po tiek naudojimo laiko dviratis dar bus to vardo vertas... (E)

Europos lietuvių kronika

PUSLAPIO FONDO REIKALU

Praeitais metais DBLS suvažiavimas buvo nutaręs sudaryti „Puslapio Fondą", kurio pinigai būtų panaudoti bendrai su latviais ir estais politinio turinio skelbimui anglų dienraštyje išspausdinti. Į mūsų paskelbtąjį vajų atsiliepė labai daug tautiečių, kurie ir pavieniui ir organizuotai sudėjo žymią sumą pinigų. Tai parodė mūsų susiklausymą ir tautinį susipratimą, ir tuo mes galime didžiuotis.

Tačiau pinigų rinkimo vajus užsitęsė porą mėnesių. Per tą laiką mūsų kaimynai latviai ir estai priėjo įsitikinimo, kad brangiai kainuojąs skelbimas neatsieks savo tikslo. Todėl Baltų Taryba (estų, latvių ir lietuvių s-gų sudarytasis organas) nutarė tuo pat reikalu motyvuotu raštu kreiptis į Britų parlamento atstovus. Londone saugomųjų Baltijos valstybių aukso fondų byla dar bus svarstoma parlamente, ir apie 60 atstovų, atsiliepdami į Baltų Tarybos kreipimąsi, pažadėjo paremti mūsų tezę.

Iš spaudos pranešimų galima buvo matyti, kad britų vyriausybė gavo šimtus protesto laiškų dėl susitarimo su Sov. Sąjungos vyriausybe dėl Baltijos valstybių turto. Visais atvejais britų vyriausybė užtikrino, kad ji ir toliau nepripažįsta de jure Baltijos valstybių įjungimo į Sov. Sąjungą.

Tas užtikrinimas ir parlamento atstovų pažadas rodo, kad mūsų protestai ir vieningas nusistatymas davė teigiamų rezultatų. Neatrodo, kad duotų ką nors geresnio tolesnis spaudimas per spaudą, bent tokia forma, kaip anksčiau buvo numatyta.

Todėl DBLS Valdyba, kuriai buvo patikėtas „Puslapio Fondas", laikinai susilaiko nuo užsimojimo spausdinti politinį skelbimą anglų dienraštyje. Fondo pinigai yra laikomi rezerve kitam nenumatytam atvejui, kada Lietuvos laisvės byla staiga pareikalaus mus įsikišti.

Turint galvoje, kad pinigai buvo aukojami Puslapio Fondui, t.y. skelbimui laikraštyje, DBLS Valdyba jaučia, jog ji privalo atsiklausti aukotojus, ar jie sutinka, kad jų duotieji pinigai būtų panaudoti kitam reikalui, bet vis tam pačiam tikslui — Lietuvos laisvės bylai garsinti laisvajame pasaulyje. Daug aukotojų mano, kad knyga anglų kalba apie Lietuvą suteiktų kitataučiams išsamesnių žinių apie lietuvių tautos siekimus, jeigu tokia būtų išleista ir paskirstyta viešosioms bibliotekoms.

DBLS Valdyba siūlo skyrių valdyboms apsvarstyti šį klausimą skyrių susirinkimuose ir įgalioti į DBLS suvažiavimą vykstančius savo atstovus tuo klausimu pasisakyti. Tikimasi, kad dauguma aukotojų sutiks su tuo, ką nutars DBLS suvažiavimas. Tiems, kurie su tuo nesutiks, pagal jų pageidavimą paaukotieji pinigai bus grąžinti.

DBLS V a l d y b a

Londonas, 1968 m. sausio 23 d.

AUKOS TAUTOS FONDUI

K. Vitkus 1 sv. ir P. Bizauskaitė-Dunn (vieton vainiko ant Min. Balučio kapo) — 7 svarus.

T.F. Atstovybė D. Britanijoje dėkoja.

SIUNTINIAI SAVIEMS

LIETUVIŲ NAMŲ AKC. BENDROVĖ

2 LADBROKE GARDENS, LONDON, W.11

ligi šiol yra atlikusi ir atlieka daug lietuviškų darbų. O prieš kurį laiką ji yra dar suorganizavusi

SIUNTINIŲ SKYRIŲ,

kuris pasitarnauja lietuviams, kai reikia geromis dovanomis pradžiuginti savuosius Lietuvoje.

Pasitarnaudamas šis skyrius laikosi tokio pagrindinio dėsnio: turi būti ko griežčiausiai prisilaikoma užsakytojo pageidavimų, kad būtų patenkintas užsakytojas ir džiaugtųsi gavėjas. Taigi per Bendrovės siuntinių skyrių užsakant gaunama grynai ta prekė, kurios nori užsakytojas. Kadangi Bendrovė yra atsisakiusi minties sudarinėti kokius nors papigintus standartinius siuntinius, tai užsakytojas gauna tik tokią prekę, kokios jis nori ir prašo. Niekas jam neperšama ir nesiūloma.

Medžiagos pasirenkamos pagal pavyzdžius.

Tasai Lietuvių Namų Akc. Bendrovės

SIUNTINIŲ SKYRIUS

yra jau įsigijęs tautiečių pasitikėjimą. Kas per jį siuntė, tai žino, kad viskas bus tiksliai, gerai ir greit sutvarkyta. O kas dar nepasinaudojo, tai kviečiamas išbandyti, nes juk kiekvienam labai ir patogu atsilyginant už „Europos Lietuvį" ar Nidos Knygų Klubo leidinius ar prašant kokių nors informacijų kartu sutvarkyti ir siuntinio reikalą, rašant vis tuo pačiu adresu:

2 LADBROKE GARDENS, LONDON, W.11

MŪSŲ RĖMĖJAI

Apsimokėdami už Nidos Knygų Klubo leidinius ar „Europos Lietuvį", šie tautiečiai buvo malonūs pridėti aukų lietuviškam spausdintam žodžiui paremti: 13 šil. J. Markūnas, 7 šil. P. Čeponis, 4 šil. A. Petkevičius, po 3 šil. A. Andriušaitis, V. Juknelis, J. Korsakas, J. Serzin, B. Raslanas, P. Veikšra, V. Ridžias, N. Urbonienė, P. Lechavičius, B. Navaslauskas, A. Česnauskas, L. Sličius, B. Urbanavičius, K. Drungilas ir Vl. Danskis.

LONDONAS

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS PASKELBIMO 50 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMAS

Vasario 17 d., šeštadienį, 7.30 val. vak., Londono Lietuvių Sporto ir Socialinio klubo salėje (345 A Victoria Park Rd., London, E.9) bus minima **Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 50 metų sukaktis.**

Programoje dalyvauja solistė Birutė Valterienė iš Herefordo.

Smulkesnė programa bus paskelbta vėliau.

Londono artimesniųjų kolonijų lietuviai kviečiami dalyvauti šiame ypatingame minėjime.

GEDULINGOS PAMALDOS

Pranešame, kad Londono Vaidilos užprašytos pamaldos-ekzekvijos už a.a. Ministerį B. K. Balutį bus laikomos vasario 3 d., šeštadienį, Londono lietuvių bažnyčioje. Pradžia 8 val. ryto.

Kviečiame visus gausiai dalyvauti ir ta intencija pasimelsti.

Londono Vaidilos Valdyba

DBLS VALDYBOJE

DBLS Valdyba siūlo visiems skyriams, kurie ruošia Vasario 16 minėjimus, pasiūlyti susirinkusiems priimti rezoliuciją ir pasiųsti ją D. Britanijos vyriausybei.

Šiuo reikalu skyrių valdyboms siunčiamas raštas.

LANKĖSI LIETUVIŲ NAMUOSE

Praeitą savaitę į Londono Lietuvių Namus buvo užsukę „Kultūrinių ryšių su užsienio lietuviais komiteto" pirmininko pavaduotojas V. Kazakevičius ir „Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijos" pirmininko pavaduotojas Ant. Paragys. Abu jie tarnybiniais reikalais lankė Skotiją, kur buvę „Scotish Soviet Friendship Society" svečiais, be to, lankėsi Mothervale Skotijos Lietuvių Klube.

A.A. O. LIŪDŽIUVIENĖS PALIKIMAS LIETUVIŲ BAŽNYČIAI

Savo testamente a.a. Ona Liūdžiuvienė paliko Lietuvių bažnyčiai 30 svarų.

UŽGAVĖNIŲ BLYNŲ VAKARAS

Vasario 24 d., šeštadienį, Sporto ir Socialinio klubo salėje Šv. Onos Draugija rengia Blynų balių-šokius.

Pradžia 7.30 val.

LIET. SODYBA

I AM BACKING SODYBĄ...

Sodybą pačiu geriausiu vasaros laikotarpiu užpildo beveik vieni kitataučiai, daugiausia lenkai, kurie savo atostogas užsisako tuoj po N. Metų. Lietuviai irgi jau pradėjo užsisakyti kambarius, bet ne vasaros atostogoms, o tik Sekminėms...

Seniau būdavo nusiskundžiama, kad Sodyba yra per toli, o dabar sakoma, kad ji per arti. Jeigu jau važiuoti atostogų, tai, girdi, kur nors toliau, į kitus kraštus ar net užjūrius. O Sodyba taip ir pasilieka arba pravažiuota, arba nebaigta pasiekti...

Atsitiko, kad šiais metais Sodyboje žymiai pagerėjo priežiūros sąlygos ir todėl yra gera proga įsikurti net ir tokiems seneliams ar pensininkams, kurie dėl silpnesnės sveikatos seniau to vengė. Tuo tarpu iš įvairių vietovių ateina žinios, kad vieniši pensininkai yra patekę į vargą ar atsidūrę svetimose prieglaudose. Bet į Sodybą, kuri jiems buvo iš pradžių skirta, nesiskubina.

Atrodo, kad, tariant Lietuvoje prigijusiu terminu, mes vis dar nesugebame savojo gero įsisavinti. Anglai šiais ūkinių sunkumų metais paskelbė šūkį „I am backing Britain" ir ragina tautiečius iš naujo atrasti savo gražias vasarvietes ir jose atostogauti. Gera proga ir mums šiais metais paskelbti „I am backing Sodybą".

Pensininkai, kurie norėtų dar prieš vasarą persikelti, turėtų kreiptis nedelsdami. Taip pat nebėra laiko delsti ir su vasaros atostogomis. Šiais metais planuojamas lietuviškas atostogų mėnuo nuo birželio 15 d. iki liepos vidurio. Būtų gera, kad galimai daugiau lietuvių tuo laiku atostogautų. Yra daug laisvų kambarių ir kitoms savaitėms. Lietuvių Sodybos pilnas adresas: Headley Park Club and Holiday Residence, Headley, Nr. Bordons, Hants. **jl.**

PRISIMINTAS MIN. BALUTIS

Mes, Amerikoje gyveną buvę Anglijos lietuviai, nuliūdome, kad netekome įžymaus diplomato ir visuomenininko min. B. K. Balučio. Mes dar turime stiprių prisiminimų iš jo darbų, ypač kai Velionis rūpinosi mumis 1947 m., kai persikėlėme iš Vokietijos į Angliją. Atvykęs į EVW Malverno stovyklą, keliems šimtams lietuvių pareiškė: „Būkite geri Lietuvos ambasadoriai, kad jūsų darbai ir gyvenimas bylotų, jog lietuvių tauta yra verta laisvės. Kovokite už ją įsijungę į šios salos gyvenimą, kad kiekvienas darbas ir veiksmas apie Lietuvą neštų gražių rezultatų". Tur būt, verta pažymėti, kad Anglijoj gyveną lietuviai nepadarė skriaudos Lietuvai ir Anglijos visuomenė apie Lietuvą turi gerą nuomonę, tik gaila, kad, pasikeitus politikai, nukniaukė mūsų turtą — auksą. Tačiau juk ateis laikas, kai Lietuva kelsis, kaip tikėjo velionis B. K. Balutis, tai bus ir tas reikalas išlygintas.

Chicagos lietuviai dar neseniai buvo gavę jo paties ranka rašytą atsakymą į naujosios mūsų klubo valdybos pirmininko L. Venckaus sveikinimą 88 metų sukakties proga.

Sausio 21 d. Anglijos Lietuvių Klubas Chicagoje gausiai dalyvavo pamaldose Jėzuitų koplyčioje už velionį B. K. Balutį, o vasario 4 d. Jaunimo Centre rengiama Velioniui pagerbti akademija.

Tuoj po gedulingų pamaldų tą pačią dieną įvyko buvusių Anglijos lietuvių klubo susirinkimas, kuriame velionis min. Balutis pagerbtas tylos minute. Toliau vyko labai gyvas susirinkimas, nuoširdus ir darbingas. Iš valdybos nario Šidlausko pranešimo išryškėjo veiklos planas. Vasario 24 d. įvyks šokiai su vakariene, gros Neolituanų orkestras, dainuos sol. V. Stankienė, bus kupletų ir kt. Vasarą įvyks Būčio darže piknikas-gegužinė, o rugsėjo 28 d. Pakšto salėje metinė Anglijos Lietuvių Klubo vakarienė. Pririnktas valdybos narys ir 3 kandidatai. Izokienė pateko valdybon, o Bilitavičius, Juškus ir Rusteika kandidatais. Vėliau pirm. Venckus perskaitė klubo įstatus, kurie buvo priimti. Įstatai bus pasiųsti valdžios įstaigoms tvirtinti. Išsiaiškinta, kad klubo nariais gali būti visi lietuviai, gyvenę po Britanijos vėliava, taigi ir atsikėlę iš Kanados, Australijos ir kitur. Klubo vardas paliktas tas pats, koks buvo nuo įsisteigimo.

Dar buvo aiškintasi dėl senojo klubo veiklos. Prieita įsitikinimo, kad dabar senoji valdyba neturi galios toliau veikti tuo pačiu vardu. O turtas turi pereiti naujosios valdybos žinion, ir jo likimą spręs susirinkimas.

Dabar klube jau yra daugiau kaip šimtas narių ir visi entuziastiškai pasirengę veikti, o nesklandumus palikta išspręsti valdybai.

Bal. Brazdžionis

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

WOLVERHAMPTON — vasario 4 d.
NOTTINGHAM — vasario 4 d., Židinyje.
BRADFORD — vasario 4 d., 12.30 val., Mišios už a.a. Min. B.K. Balutį su Libera.
NOTTINGHAM — vasario 11 d., 12.30 v., St. Patrick's bažnyčioje.
BRADFORD — vasario 18 d., 12.30 val.
HUDDERSFIELD — vasario 25 d., 1 v.p.p.
STOKE-on-TRENT — vasario 11 d., Tunstall.

LIET. SIELOVADOS CENTRAS IR JAUNIMO ŽIDINYS

16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham

BIČIULIŲ ŽINIAI

Labai atsiprašome Aušros Vartų — Lietuvos kankinių koplyčios Vatikane, Židinio ir Šaltinio bičiulius-rėmėjus, jog nebespėjome skubiau atsakyti į jūsų laiškus, padėkoti už paramą, ypač todėl, kad teko atsigulti į ligoninę. Tai padarysime pirma proga, kai tik galėsime.

Vasario 16 švenčiant, neužmirškime ir Lietuvos Kankinių reikšmingojo paminklo.

Mano adresas pasilieka tas pats, pažymėtas viršuje.

Kun. S. Matulis, MIC

BRADFORDAS

KLUBO METINIS SUSIRINKIMAS

Bradfordo Lietuvių Vyties klubo valdyba skelbia, kad vasario 11 d., 3 val., klubo patalpose šaukiamas klubo narių metinis susirinkimas.

Susirinkimo dienotvarkėje numatyta:

Valdybos ir revizijos komisijos pranešimai;

Diskusijos dėl pranešimų;

Valdybos ir rev. komisijos rinkimai;

Einamieji reikalai.

Jei 3 val. nesusirinks pagal klubo įstatus numatytas narių skaičius, tai susirinkimas bus šaukiamas 4 val. ir bus teisėtas, nežiūrint to, kiek klubo narių susirinks.

EKSKURSIJA Į MINĖJIMĄ

Bradfordo Vyties Klubo valdyba vasario 3 d. rengia ekskursiją į Šiaurinės Anglijos lietuvių rengiamąjį Vasario 16 minėjimą, kuris įvyks Athertone, netoli Manchesterio.

Kaina tik 10 šil. Klubo nariai moka tik pusę kainos. Į ekskursiją prašoma užsirašyti iki sausio 28 d. klube pas J. Paulauską.

WOLVERHAMPTONAS

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

DBLS Wolverhamptono Skyriaus Valdyba vasario 17 d., šeštadienį, 7 val. p.p., George Hotel salėje rengia

Tautos šventės minėjimą.

Po minėjimo šokiai ir alutis. Visus tautiečius iš arti ir toli maloniai kviečiame atsilankyti.

Skyriaus valdyba

LEIGH

NEPRIKLAUSOMYBĖS SUKAKTIES MINĖJIMAS

DBLS Leigh skyriaus valdyba, talkinama Šiaurinės Anglijos lietuvių Koordinacinio Komiteto, vasario 3 d., šeštadienį, Farm by Hall Atherton rengia **50 metų nepriklausomybės sukakties minėjimą.**

Programoje: dr. S. Kuzminsko paskaita, o meninę dalį išpildys T. Buroko vadovaujamas Bradfordo „Sūkurys".

Prašome kuo gausiau šiame minėjime dalyvauti. Laukiama lietuvių iš tolimesnių vietovių — visiems užteks vietos. Po minėjimo veiks puikus baras su alučiu ir užkandžiais, ir, kas norės, galės smagiai pasišokti.

Skyriaus valdyba

ĮRAŠYK SAVO VARDĄ LIETUVIŲ TAUTOS KANKINIŲ KOPLYČIOJE

Lietuvių Tautos Kankinių atminimui Aušros Vartų Švč. Marijos - Gailestingumo Motinos koplyčios darbai jau pradėti.

Koplyčia bus baigta 1968 metais, jeigu laiku surinksime lėšas.

Visi lietuviai, ne tik suaugę, bet ir vaikai prisidėkime savo auka prie šio mūsų

TAUTOS KANKINIŲ PAMINKLO.

Aukoms adresas: Lithuanian Martyrs' Chapel Fund, 2701, W. 68 St., Chicago, Ill. 60629.

Amerikoje aukos yra nurašomos nuo mokesčių (tax deductible).

DERBY

VISI Į MINĖJIMĄ

Vasario 10 d. DBLS Derbio Skyrius rengia **Lietuvos Nepriklausomybės 50 Metų Sukakties Iškilmingą Minėjimą.**

Minėjimas įvyks viename gražiausių Derbyje „Grandstand Hotel". Pradžia 6 val. vakaro, tęsis iki 11.45 val.

Programoje: iškilminga oficialioji dalis, po jos bus linksmoji dalis su šokiais, kuriems gros viena puikiausių lietuvių kapelų — E. Dragūno vadovaujama iš Coventrio. Atsigaivinimui veiks baras ir kt. Be to, bus gausi ir vertinga loterija ir kiti įvairumai.

Visus tautiečius ir svečius iš arti ir toli, jaunimą ir senimą, visus kviečiame gausiai atsilankyti ir atšvęsti su mumis šią brangią mūsų šventę, be to, pasilinksminti ir praleisti laiką draugų ir pažįstamų tarpe. Visi atras ką nors gražaus ir įdomaus.

Tad visi į minėjimą Derbyje!

Skyriaus Valdyba

PAMALDOS EVANGELIKAMS

Nepriklausomybės šventės proga pamaldas lietuviams evangelikams laikysiu vasario 11 d., 15 val., St. Mary's koplyčioje.

Kun. A. Putcė

NE KAIMŲ ŽURNALISTAI

„Europos Lietuvio" Nr. 3 išspausdintas ELI reportažas „Kalėdos Vokietijos lietuviuose", kur, baigiant skyrių apie Vasario 16 Gimnaziją, šitaip pasakyta:

„Iš kitų tautų tarpo iškilesnių svečių nebuvo, išskyrus aplinkinių kaimų žurnalistus".

Mums nurodoma, kad šitoks tvirtinimas neatitinka tiesos. Pasirodo, didesnius ir dar fotografijomis pailiustruotus reportažus apie kalėdinę eglutę Vasario 16 gimnazijoje yra išsispausdinę šie šeši vokiečių laikraščiai: Mannheimer Morgen (miestas turi 350.000 gyventojų), Weinheimer Nachrichten (30.000 gyventojų), Oldenwaelder Zeitung (laikraščio tiražas 25.000), Heidelberg Rhein-Neckar-Zeitung (mieste 180.000 gyv.), Darmstaedter Echo (200.000 gyventojų), Lampertheimer Zeitung (10.000 gyv.).

Su vokiečių laikraščiais ypač artimus ryšius palaiko mok. F. Skerys, ir to dėka jau eilė metų vokiečių spauda plačiai ir palankiai vertina Vasario 16 gimnazijos parengimus.

BALFo SIUNTOS

Medžiagomis, rūbais, vaistais, knygomis ir kitokiais dalykais BALFas per 1967 m. yra pasiuntęs į pavergtąją Lietuvą ir Sibirą už 48.648,72 dolerius, Lenkiją — 21,697, Vokietiją — 1.815, Braziliją — 192, Italiją — 80, JAV — 210, Argentiną — 270, Angliją — 32, kitus kraštus — 68.

Iš viso 959 siuntos už 72.826,72 dol.

Grynais pinigais (be siuntinių) Balfas 1967 metais išleido įvairių kraštų lietuvių šalpai 37.364,09 dol. Taigi tiesioginei šalpai 1967 metais pinigais ir siuntiniais Balfas išleido 109.190,84 dol.

BALFo Centras

MANCHESTERIS

TAIP UŽBAIGĖM IR PRADĖJOM METUS

Mūsų Lietuvių Namų vadovybė baigė savo kadenciją, ir visuotiniame susirinkime išsirinkta nauja. Pasidžiaugta gražiais pasiekimais — patalpos išdekoruotos, įrengta eilė patogumų, suruošta daug parengimų, finansiškai paremta organizacijos, jų parengimai ir eilė asmenų. Prenumeruota laikraščių, knygų. Būta judraus visuomeninio gyvenimo. Būta tūkstantinės apyvartos, liko ir gražaus pelno. Naujajam pirmininkui D. Dainauskui ir vadovybei uždėta pareiga rūpintis salės statyba ir dar labiau išplėsti veiklą.

Šiais metais vietoj bendrų Kūčių buvo surengtas Kalėdų pobūvis. Tuojau po kalėdinių pamaldų visi rinkosi į išpuoštas patalpas prie pokyliui apkrautų stalų. Šių vaišių šeimininkai — Ivanauskų šeima su talkininke O. Ramoniene. Jie iš tiesų nesigailėjo nei darbo, nei laiko, nei širdies. Nuotaika — kaip seniau Lietuvoje. Būta ir meninės dalies, būta ir staigmenų. Veikėjai sakė nuoširdžias kalbas, buvo sveikinimų, dainų, poezijos ištraukų, linksmos istorijos džiugino ir linksmino visus. Antrąją dieną sušokta ir suuliota.

Naujuosius metus sutikom vėl organizuotai. Šeimininkai jau tradiciniai: LKVS Ramovėnai. Vėl pilnos patalpos savųjų, vėl klausomasi širdingų prakalbų, dainų, valiavimų. Netikėta naujiena buvo visiem, kai B. Snabaitienės suorganizuotas vietos jaunimas pirmą kartą išėjo su daina ir prižadėjo išeiti kaip organizuotas vienetas ateity dar gražiau. Valio jiems! 12 val. pagerbiami mirusieji, himnas, sveikinimai ir tie saldieji bučiniukai vis nenorint skirstytis.

Trys Karaliai — šeimų šventė. Prie žibančios eglutės susirenka 70 vaikučių ir tiek pat tėvelių. Sesės I. Jokubaitytės vadovaujamos skautės išpildė visą meninę programą. Šokama tautiniai šokiai, baletas, sakomi eilėraščiai, grojama solo akordeonu, dainuojama, ypač gražiai nuskamba „Tyli naktis". Kalėdų senelis (Motūzas) vėl apsikrovęs saldumynais ir kitokiomis dovanomis ir kupinas meilės vaikučiams. Paskui energingasis Tėvų komitetas kviečia jaunuosius prie vaišių stalo — tai jaunųjų pokylis. Neužmirštami ir tėvai, ir jiems kliūna gėrybių ir Bendoravičienės ir jos talkininkių širdingo vaišingumo.

Džiaugiamės turėdami organizacijas, džiaugiamės savo mažyčiais ir jaunimu.

D. Dainutis

PASAULYJE

— Kanadoje suimtas pašto traukinio apiplėšimo byloje 30 metų nuteistas ir iš kalėjimo pabėgęs Wilsonas.

— Italijos policija suėmė italą advokatą, šveicarą pramoninką ir Vienoje gyvenantį lenką, kurie bendrai veikdami skleidė padirbtus dolerius (iš jų paimta 20.000 dolerių).

— Britanija iki sausio 24 d. dėl snukio ir nagų ligos neteko 414.800 gyvulių (sunaikinta 203.900 galvijų, 98.100 avių ir 112.800 kiaulių).

— Indonezijos sostinėje Jakartoje buvo suorganizuotos mokyklinių vaikų demonstracijos su tokiais šūkiais: „O, ryžiai, kur jūs esate?", „Pakarti korupcijos vykdytojus" ir „Pilvas negali laukti", bet kariuomenė išsklaidė tuos demonstrantus.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Liet. Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 50 šil.; dolerio kraštuose — 6 dol. metams; Vokietijoje — DM 22.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.